

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: Податковий аудит доходів виробничого підприємства

Здобувача вищої освіти другого
(магістерського) рівня

II курсу, групи ОМА-24-1

спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»

освітня програма «Державний аудит;

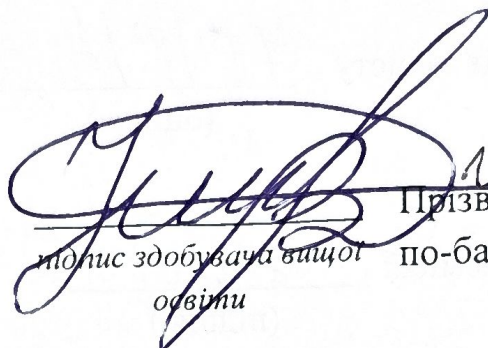
судово-економічна експертиза у фінансових
розслідуваннях»

Науковий керівник

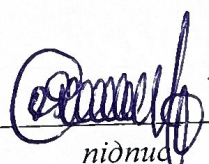
Гарант освітньо-
професійної програми

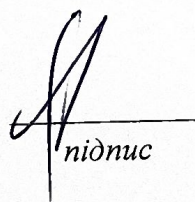
Допущено до захисту рішенням кафедри
протокол від «19» січня 2024 № 13

Завідувач кафедри

 Григорук Яна
Підпис здобувача вищої освіти
Прізвище, ім'я, по-батькові

 Т. В. Трищук
Підпис
ПІБ, науковий ступінь, вчене звання

 О. І. Радчук
Підпис
ПІБ, науковий ступінь, вчене звання

 А. В. Лисовський
Підпис
ПІБ, науковий ступінь, вчене звання

Ірпінь – 2025

Реєстрація № 13 19.01.2016
(дата)

[Signature]
(підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту
(до захисту, на доопрацювання)

19.01.2016
(дата)

(під

Результат захисту

701C14
(оцінка)

04.02.16
(дата)

[Signature]
(підпис)

Голова комісії:

[Signature]
(підпис)

Павленкова Г.М.
(ініціали, ПІБ)

Члени комісії:

[Signature]
(підпис)

Лісовий А.В.
(ініціали, ПІБ)

[Signature]
(підпис)

Савченко А.М.
(ініціали, ПІБ)

[Signature]
(підпис)

Панасюк О.В.
(ініціали, ПІБ)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, ПІБ
ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ НАУКОВИМ КЕРІВНИКОМ				
т роботи (наукова і практична цінність роботи, її наукова новизна, глибина аналізу, здатність екстраполяції наукових висновків до практичних питань, наявність сильних і слабких сторін, логічність та послідовність викладення тощо)	від 0 до 30	20		БЗ
якості підготовки здобувача наукової роботи (професійною термінологією, логічною побудовою аналізу, прийнятих рішень, пропозицій тощо)	від 0 до 10	6		БЗ
якості виконання роботи здобувачем (дотримання вимог наукової роботи, урахування пропозицій наукового керівника, оформлення тощо)	від 0 до 10	7		БЗ
СУМА БАЛІВ	від 0 до 50	33		БЗ

ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
якості виступу	від 0 до 10	10		
якості підготовчого матеріалу	від 0 до 5	5		
якості теоретичного та практичного аналізу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	16		
якості участі у конференціях, захисті статті	від 0 до 10	1		
СУМА БАЛІВ	від 0 до 50	32		
СУМА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	70		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підписи)
70	C	4	04.02.	Окунь Олександр, Коваленко Олександр

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	3 (задовільно)
60-69	D	
50-59	E	
35-49	EX	2 (незадовільно)

АНОТАЦІЯ

Податковий аудит доходів виробничого підприємства (на прикладі ТОВ «Київський БКК»)

Мета роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних засад, оцінюванні сучасного стану та розробленні практичних рекомендацій щодо удосконалення податкового аудиту доходів виробничого підприємства з метою підвищення достовірності податкової звітності й зменшення ризиків податкових порушень.

Завданнями роботи є: систематизація теоретичних підходів до податкового аудиту доходів; аналіз нормативно-правового регулювання аудиту та обліку доходів; проведення організаційно-економічної характеристики ТОВ «Київський БКК»; дослідження методики формування доходів у бухгалтерському та податковому обліку; оцінювання діючої системи внутрішнього контролю і податкового аудиту доходів; виявлення ключових податкових ризиків; формування рекомендацій щодо вдосконалення процесів податкового аудиту доходів.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та організаційні аспекти податкового аудиту доходів виробничого підприємства.

Об'єктом дослідження виступає процес формування, обліку, контролю та аудиту доходів виробничого підприємства.

Базою дослідження виступає виробниче підприємство ТОВ «Київський БКК», його фінансова, податкова, статистична звітність, внутрішні документи та результати аудиторських процедур.

За результатами дослідження сформульовані науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення організації та методики податкового аудиту доходів, підвищення рівня автоматизації контрольних процедур, посилення ризик-орієнтованого підходу та усунення розбіжностей між бухгалтерським і податковим обліком.

Одержані результати можуть бути використані у практичній діяльності виробничих підприємств для підвищення достовірності податкової звітності,

мінімізації податкових ризиків, удосконалення внутрішнього контролю, а також у роботі аудиторських компаній, податкових консультантів та органів державного фінансового контролю.

Дипломна робота містить 87 сторінок, 24 таблиці, 1 рисунок, список використаних джерел із 51 найменувань, 1 додаток.

Ключові слова: податковий аудит, доходи підприємства, облік доходів, податкові ризики, внутрішній контроль, виробниче підприємство, фінансова звітність.

Рік виконання дипломної роботи: 2025

Рік захисту роботи: 2025

ABSTRACT

Tax audit of income of a manufacturing enterprise (on the example of LLC "Kyiv BPC")

The purpose of the work is to substantiate the theoretical principles, assess the current state and develop practical recommendations for improving the tax audit of income of a manufacturing enterprise in order to increase the reliability of tax reporting and reduce the risks of tax violations.

The objectives of the work are: systematization of theoretical approaches to tax audit of income; analysis of regulatory and legal regulation of audit and accounting of income; conducting organizational and economic characteristics of LLC "Kyiv BPC"; research into the methodology for generating income in accounting and tax accounting; assessment of the current system of internal control and tax audit of income; identification of key tax risks; formulation of recommendations for improving tax audit processes of income.

The subject of the study is the theoretical, methodological and organizational aspects of tax audit of income of a manufacturing enterprise.

The object of the study is the process of generating, accounting, control and auditing income of a manufacturing enterprise.

The research base is the manufacturing enterprise Kyiv BPC LLC, its financial, tax, statistical reporting, internal documents and results of audit procedures.

Based on the research results, scientifically substantiated proposals have been formulated to improve the organization and methodology of tax audit of income, increase the level of automation of control procedures, strengthen the risk-based approach and eliminate discrepancies between accounting and tax accounting.

The results obtained can be used in the practical activities of manufacturing enterprises to increase the reliability of tax reporting, minimize tax risks, improve internal control, as well as in the work of audit companies, tax consultants and state financial control bodies.

The thesis contains 87 pages, 24 tables, 1 figure, a list of sources used with 51 names, 1 appendix.

Keywords: tax audit, enterprise income, income accounting, tax risks, internal control, manufacturing enterprise, financial reporting.

Year of thesis completion: 2025

Year of thesis defense: 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ ДОХОДІВ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1. Економічна сутність та наукові підходи до визначення податкового аудиту доходів	11
1.2. Організаційно-економічна характеристика виробничого підприємства	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ ДОХОДІВ НА ВИРОБНИЧОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	30
2.1. Особливості обліку доходів та їх відображення в системі податкового обліку	30
2.2. Практика проведення податкового аудиту доходів та оцінка його результативності	37
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ ДОХОДІВ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА	44
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСАНИХ ДЖЕРЕЛ	69
ДОДАТКИ	76

ВСТУП

Сучасні умови трансформації фінансово-економічної системи України, поглиблення інтеграційних процесів та цифровізації державного управління висувають підвищені вимоги до прозорості та достовірності фінансової звітності підприємств. Одним із ключових елементів забезпечення такої прозорості є податковий аудит доходів, оскільки саме правильність формування та підтвердження доходів визначає реальність бази оподаткування, рівень податкової дисципліни платників і обсяги бюджетних надходжень. Ефективність податкового аудиту набуває особливої ваги у умовах воєнного стану, коли податкова стабільність є фундаментом фінансової безпеки держави.

Проблема, що потребує вирішення, полягає у недостатній узгодженості між бухгалтерським і податковим обліком доходів, фрагментарності нормативного регулювання, обмежених цифровізації контрольних процедур та наявності ризиків недостовірного визначення доходів. Незважаючи на реформування податкової системи та впровадження ризик-орієнтованих підходів, на практиці підприємства стикаються з труднощами щодо коректного відображення доходів у фінансовій та податковій звітності, що впливає на результати аудиту й може спричиняти податкові донарахування. Особливо гостро ці проблеми виявляються у виробничих підприємств харчової промисловості, де на формування доходів впливають сезонність, висока оборотність операцій, застосування знижок, бонусів, повернень, а також значна кількість контрагентів.

Ступінь наукової розробленості проблеми свідчить про наявність широкого кола досліджень у сфері податкового контролю та фінансового аудиту (Артюх О. В., Богуславська С. І., Суховий М. М., Краєвський В. М., Савченко А. М., Скорик М. О., Хрип'юк В. І., Синиця Ю. С., Мусійченко О. Г., Пономарьова Н. А. та ін.). Науковці визначають сутність податкового аудиту, методичні підходи до контролю доходів і механізми мінімізації податкових ризиків. Водночас питання організації податкового аудиту доходів виробничих підприємств, особливостей перевірки достовірності податкових доходів у сучасному цифровому середовищі

та гармонізації нормативного забезпечення залишаються недостатньо дослідженими й потребують подальшого розвитку.

Актуальність теми полягає у необхідності підвищення ефективності податкового аудиту як інструменту забезпечення законності, прозорості та фінансової стабільності підприємства. Функціонування підприємств у динамічному ринковому та регуляторному середовищі вимагає використання сучасних методів оцінювання достовірності доходів, цифрових технологій аудиту, а також комплексного підходу до контролю податкових ризиків. Для підприємств харчової промисловості, зокрема ТОВ «Київський БКК», дослідження питань обліку, контролю та аудиту доходів є необхідним для підвищення конкурентоспроможності, зміцнення фінансової дисципліни та уникнення податкових спорів.

Об'єктом дослідження є процес формування, обліку та аудиту доходів виробничого підприємства.

Предмет дослідження – теоретичні, організаційні та методичні засади податкового аудиту доходів та особливості його здійснення на виробничому підприємстві.

Мета дослідження полягає у розробленні науково обґрунтованих підходів та практичних рекомендацій щодо удосконалення системи податкового аудиту доходів виробничого підприємства з метою забезпечення їх достовірності та підвищення ефективності податкового контролю.

Для досягнення поставленої мети у роботі вирішуються такі завдання:

- проаналізувати теоретичні основи, економічну сутність та еволюцію наукових підходів до податкового аудиту доходів;
- охарактеризувати нормативно-правове регулювання податкового аудиту доходів в Україні та визначити напрями його удосконалення;
- систематизувати науково-методичні підходи до оцінювання достовірності податкових доходів;
- здійснити організаційно-економічну характеристику ТОВ «Київський БКК» як об'єкта дослідження;

- дослідити особливості формування та обліку доходів підприємства в системі фінансового й податкового обліку;
- провести аналіз організації податкового аудиту доходів на підприємстві;
- виявити основні проблеми та ризики у сфері податкового аудиту доходів на виробничому підприємстві;
- обґрунтувати напрями вдосконалення методики податкового аудиту доходів та розробити практичні рекомендації щодо підвищення достовірності податкової звітності.

Методи дослідження включають: аналіз і синтез, порівняння, узагальнення, економіко-статистичні методи, методи фінансового аналізу, документальний аналіз, ризик-орієнтований підхід, графічне моделювання. Кожен із методів застосовано відповідно до поставлених завдань: зокрема, документальний аналіз використано для дослідження первинних документів підприємства, економіко-математичні методи – для оцінювання достовірності доходів, ризик-орієнтований підхід – для визначення податкових ризиків.

Інформаційну основу дослідження становлять праці вітчизняних і зарубіжних учених, нормативно-правові акти України, статистична, фінансова та податкова звітність ТОВ «Київський БКК».

Наукова новизна роботи полягає у:

- уточненні змісту податкового аудиту доходів у контексті цифровізації фінансового контролю;
- удосконаленні методичного підходу до оцінювання достовірності доходів із використанням елементів ризик-орієнтованого та інформаційно-аналітичного підходів;
- розробленні пропозицій щодо гармонізації бухгалтерського та податкового обліку доходів виробничих підприємств;
- формуванні практичних рекомендацій щодо впровадження цифрових інструментів аудиту доходів.

Практична значущість дослідження полягає в можливості використання розроблених рекомендацій у діяльності ТОВ «Київський БКК» та інших

виробничих підприємств для підвищення достовірності податкової звітності, мінімізації податкових ризиків, удосконалення внутрішнього контролю доходів і покращення результатів взаємодії з контролюючими органами.

Структура роботи включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. У першому розділі подано теоретико-методологічні засади податкового аудиту доходів. У другому – здійснено аналіз організації податкового аудиту доходів на ТОВ «Київський БКК». У третьому – розроблено напрями вдосконалення податкового аудиту доходів підприємства.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ ДОХОДІВ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та наукові підходи до визначення податкового аудиту доходів

У системі фінансового контролю держави особливе місце займає податковий аудит доходів, який виступає ключовим інструментом забезпечення достовірності обліку, правильності визначення бази оподаткування та формування бюджетних надходжень. Його економічна сутність формується на перетині податкових і контрольних відносин, де поєднуються інтереси держави як фіскального суб'єкта та платників податків як економічних агентів. Відтак, податковий аудит доходів є не лише процедурою перевірки достовірності показників, а й елементом системного управління податковими ризиками та забезпечення фінансової стабільності держави.

Перші наукові підходи до трактування податкового аудиту з'явилися ще у 90-х роках ХХ ст. у зв'язку з трансформацією фінансових систем постсоціалістичних країн. Так, О. В. Артюх визначає податковий аудит як форму контролю, спрямовану на виявлення порушень податкового законодавства шляхом перевірки правильності відображення фінансових результатів діяльності платника податків у звітності [2]. Натомість, В. М. Краєвський, А. М. Савченко, М. О. Скорик вбачають у податковому аудиті не лише контрольний, але й аналітичний інструмент, який дозволяє оцінити ефективність податкової політики підприємства, прогнозувати податкові зобов'язання та мінімізувати податкові ризики [12]. Таким чином, науковці пропонують різні концептуальні рамки цього поняття: від суто контролюючої до стратегічно-аналітичної.

Сутність податкового аудиту доходів безпосередньо пов'язана із категорією доходу як об'єкта оподаткування. На думку Ю. С. Синиці, О. Г. Мусійченко, Д. В. Пустового, доходи є однією з найбільш складних економічних категорій, що потребує комплексного аудиторського аналізу, адже саме вони формують основу

для визначення податкових зобов'язань суб'єкта господарювання [30]. Відповідно, податковий аудит доходів розглядається не лише як інструмент перевірки правильності визначення доходів, а як засіб підтвердження фінансової дисципліни підприємства, запобігання ухиленню від оподаткування та оптимізації податкового навантаження.

Значний внесок у розвиток теоретико-методологічних підходів до визначення податкового аудиту доходів зробили українські вчені – С. І. Богуславська, М. М. Суховий [3], В. І. Хрип'юк, В. Ю. Ковальова, які розглядають зазначений вид аудиту як частину системи фінансово-господарського контролю підприємства, орієнтованого на дотримання принципів законності, достовірності та економічної доцільності [32]. Водночас, зарубіжні науковці, зокрема Р. Купер та К. Робсон, у своїх дослідженнях роблять акцент на аудиторських ризиках і застосуванні інформаційних технологій для оцінювання правильності розрахунків з бюджетом [39].

Загалом, у науковій літературі сформувалися три основні підходи до визначення сутності податкового аудиту доходів:

- контрольно-правовий, що зосереджується на дотриманні податкового законодавства;
- аналітико-оцінний, який підкреслює значення аудиту як інструмента фінансового аналізу;
- інтеграційно-управлінський, що розглядає аудит доходів як частину системи управління фінансовими ризиками підприємства [10].

З метою узагальнення наукових позицій щодо визначення податкового аудиту доходів доцільно представити порівняльну характеристику підходів різних авторів (див. табл. 1.1).

Узагальнюючи представлені підходи, можна дійти висновку, що більшість науковців трактують податковий аудит доходів як комплексну контрольну та аналітичну процедуру, що забезпечує достовірність визначення доходів, правильність обчислення податкових зобов'язань і своєчасність їх сплати. Проте, сучасна наукова думка акцентує на необхідності трансформації цього поняття

відповідно до вимог цифрової економіки. Зокрема, Н. А. Пономарьова, Г. Л. Лоскоріх, Е. Г. Шебештень наголошує, що податковий аудит у цифровому середовищі повинен охоплювати автоматизовані засоби контролю, аналітику великих даних та електронні системи обміну інформацією між податковими органами та суб'єктами господарювання [20].

Таблиця 1.1

Наукові підходи до визначення сутності податкового аудиту доходів

Автор	Визначення поняття «податковий аудит доходів»	Характерна ознака підходу
Артюх О. В. [2]	Форма державного фінансового контролю, спрямована на перевірку правильності відображення доходів у звітності платника податків	Контрольно-правовий аспект
Красевський В. М., Савченко А. М., Скорик М. О. [12]	Інструмент оцінювання ефективності податкової політики підприємства та мінімізації ризиків	Аналітико-оцінний підхід
Синиця Ю. С., Мусійченко О. Г., Пустовий Д. В. [30]	Засіб перевірки достовірності формування об'єкта оподаткування доходів і запобігання ухиленню від сплати податків	Комплексний підхід
Богуславська С. І. [3]	Частина системи фінансового контролю, спрямована на підтвердження законності та доцільності оподаткування	Управлінський підхід
Хрип'юк В. І. [32]	Метод забезпечення достовірності фінансової звітності у частині доходів та правильності розрахунків із бюджетом	Інформаційно-аналітичний аспект
Ковальова В. Ю. [32]	Вид аудиту, метою якого є виявлення порушень податкового законодавства щодо доходів підприємства	Контрольний аспект
Суховий М. М. [3]	Фінансово-аналітична процедура оцінювання достовірності та законності формування доходів	Системно-аналітичний аспект
Купер Р. [39]	Audit tool for assessing the accuracy of income reporting and compliance with tax law	International compliance approach
Робсон К. [39]	Element of risk management ensuring the accuracy of income tax reporting	Risk-based approach

Джерело: складено автором роботи на основі [2, 3, 12, 30, 32, 39].

У цьому контексті економічна сутність податкового аудиту доходів набуває нових ознак – від статичного контролю за минулими операціями до динамічного інструменту прогнозування податкових ризиків. Такий підхід забезпечує перехід від перевіркової моделі до превентивної, коли аудит стає елементом фінансового

менеджменту, спрямованого на забезпечення стабільності грошових потоків підприємства та формування його податкової репутації.

Поглиблення економічної сутності податкового аудиту доходів відбувається під впливом еволюції фінансово-економічних відносин та цифровізації облікових процесів. У науковій літературі простежується тенденція поступового переходу від вузького розуміння податкового аудиту як форми контролю за дотриманням законодавства до широкого тлумачення – як системи аналітичних, прогнозних та управлінських процедур, що спрямовані на оптимізацію фінансових потоків і забезпечення стабільності податкових надходжень.

Так, О. Г. Красота [13] зазначає, що податковий аудит доходів є складовою економічного моніторингу, який забезпечує не лише виявлення помилок, а й діагностику причин їх виникнення, що дає можливість формувати ефективну політику податкового управління [28]. На їх думку, ключова роль податкового аудиту полягає у попередженні фінансових порушень через аналіз тенденцій формування доходів. Водночас, Л. А. Чвертко та І. С. Пуголовко розглядають податковий аудит як механізм інформаційного забезпечення фінансових рішень, оскільки результати перевірок формують інформаційну базу для управління податковими ризиками [33].

Економічна сутність податкового аудиту доходів полягає в тому, що він забезпечує зворотний зв'язок між підприємством та державними інституціями, дозволяючи підвищити якість податкової політики, стимулювати добровільне виконання податкових зобов'язань і зменшити рівень ухилення від оподаткування. Зазначений процес неможливий без інтеграції аудиту у внутрішню систему фінансового менеджменту підприємства, про що зазначає С. В. Шевцова, наголошуючи, що аудит доходів є «каталізатором ефективного фінансового планування та інструментом підвищення довіри до звітності» [36].

Таким чином, податковий аудит доходів трансформувався від фіскального інструмента державного контролю до комплексного управлінського інструмента фінансового забезпечення, що виконує функції аналітичного моніторингу,

діагностики ризиків та превентивного управління. Етапність розвитку цього поняття представлено у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Етапи еволюції наукових підходів до визначення податкового аудиту доходів

Етап	Період	Змістовна характеристика	Представники наукової школи	Домінуючий підхід
I	1990-2005 рр.	Формування поняття податкового аудиту як інструменту державного контролю	Артюх О. В. [2], Богуславська С. І., Суховий М. М. [3]	Контрольно-правовий
II	2006-2015 рр.	Розвиток аудиту як методу перевірки достовірності фінансових показників	Хрип'юк В. І., Ковальова В. Ю. [32]	Обліково-аналітичний
III	2016-2020 рр.	Формування інтеграційного підходу до аудиту доходів у межах системи фінансового менеджменту	Краєвський В. М., Савченко А. М., Скорик М. О. [12]	Управлінсько-аналітичний
IV	2021-дотепер	Цифровізація аудиторських процедур, аналітика даних, застосування електронних систем звітності	Пономарьова Н. А., Лоскоріх Г. Л., Шебештень Е. Г. [20], Чверто Л. А., Пуголовко І. С. [34], Купер Р., Робсон К. [39]	Цифрово-аналітичний

Джерело: складено автором роботи на основі [2, 3, 12, 20, 32, 34, 39].

З аналізу наведеної табл. 1.2 випливає, що економічна сутність податкового аудиту доходів еволюціонувала від контролюючого до стратегічного рівня. Сучасні тенденції свідчать, що аудит доходів стає інструментом аналітичної підтримки управлінських рішень і має безпосередній вплив на податкову безпеку держави. Підтвердженням цього є позиція С. П. Ковальчука, В. В. Покин'єри, О. М. Откаленка які вважають, що податковий аудит виступає «механізмом узгодження інтересів держави та бізнесу» через підвищення прозорості фінансових потоків [10].

Водночас, економічна сутність податкового аудиту доходів охоплює кілька ключових аспектів: економічний, який визначає роль аудиту у створенні доданої вартості через зниження ризиків; соціальний, пов'язаний із забезпеченням податкової справедливості; та управлінський, що полягає у використанні результатів аудиту для формування податкових стратегій. У табл. 1.3 подано

порівняльну характеристику традиційного та сучасного розуміння сутності податкового аудиту доходів.

Таблиця 1.3

Порівняльна характеристика традиційного та сучасного розуміння сутності
податкового аудиту доходів

Критерій порівняння	Традиційне розуміння	Сучасне розуміння
Основна мета	Виявлення порушень у сфері оподаткування	Забезпечення достовірності та ефективності управління доходами
Об'єкт	Податкові звіти та фінансова звітність	Інформаційні потоки, системи управління доходами
Інструментарій	Ручні перевірки, аналітичні таблиці	Електронні системи контролю, big data, автоматизований аудит
Результат	Виявлення помилок і накладення санкцій	Формування системи податкових ризиків та підвищення податкової культури
Суб'єкт аудиту	Державні контролюючі органи	Державні й незалежні аудитори, автоматизовані системи
Роль у фінансовій системі	Контрольна функція	Аналітично-превентивна та управлінська функція

Джерело: складено автором роботи самостійно.

Порівняння демонструє, що сучасна парадигма податкового аудиту доходів переходить від реактивного до превентивного та інтегрованого підходу. Зазначене означає, що аудит перестає бути лише формою контролю, натомість перетворюється на елемент системи управління фінансовими ризиками підприємства. Зокрема, у практиці ЄС та ОЕСР зростає значення ризик-орієнтованого аудиту доходів, який базується на математичних моделях виявлення відхилень та застосуванні цифрових платформ (Tax Risk Management Systems, Audit Data Analytics) [45].

Важливою тенденцією сучасного етапу є інтеграція податкового аудиту в систему корпоративного управління. Як зазначають Л. А. Чвертко та І. С. Пуголовко, «аудит доходів стає складовою стратегії корпоративної відповідальності підприємства, забезпечуючи баланс між законністю, прозорістю та фінансовою вигідністю» [34]. Таким чином, податковий аудит доходів виконує функцію не лише контролю, а й довіри – між державою, бізнесом і суспільством.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що економічна сутність податкового аудиту доходів у сучасних умовах проявляється у трьох взаємопов'язаних площинах: контролюючій, аналітичній та стратегічній. Його наукове осмислення поступово зміщується від традиційного розуміння, орієнтованого на виявлення порушень, до інноваційного – спрямованого на управління податковими ризиками та забезпечення фінансової стабільності підприємства. Зазначене формує концепцію «інтелектуального аудиту», де ключову роль відіграє цифрова аналітика, автоматизація перевірок і прогнозування податкових потоків на основі даних.

Система нормативно-правового регулювання податкового аудиту доходів в Україні є складним багаторівневим механізмом, який об'єднує норми податкового, фінансового, бухгалтерського та адміністративного права. Вона формується під впливом як внутрішньодержавних правових актів, так і міжнародних стандартів аудиту, що відображають європейські підходи до контролю за достовірністю доходів і дотриманням податкової дисципліни. Податковий аудит доходів у сучасному розумінні є не лише інструментом державного контролю, а й важливою складовою публічного управління, що забезпечує фіскальну безпеку держави та стабільність бюджетної системи.

Базовим законодавчим документом, який регулює податковий аудит доходів, виступає Податковий кодекс України (далі – ПКУ), прийнятий у 2010 році. Саме він визначає сутність податкового контролю, його форми, методи та процедури проведення перевірок, зокрема документальних, камеральних та фактичних. Відповідно до статей 61-63 ПКУ, податковий контроль реалізується з метою перевірки правильності, повноти та своєчасності нарахування й сплати податків, а також дотримання податкового законодавства платниками податків [18]. Особливе значення має документальна перевірка, оскільки саме вона дозволяє перевірити достовірність відображення доходів, які є об'єктом оподаткування.

Водночас положення ПКУ деталізуються в підзаконних актах – наказах Міністерства фінансів України, роз'ясненнях Державної податкової служби

України (ДПС), а також у рішеннях судових органів, що формують правозастосовну практику. Так, наказ Мінфіну № 727 від 02.07.2021 р. «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації та проведення перевірок платників податків» конкретизує методичні засади аудиту доходів і визначає алгоритми перевірки окремих видів податкових зобов'язань [23].

Таким чином, нормативно-правова база податкового аудиту доходів в Україні є розгалуженою, однак потребує вдосконалення у частині систематизації та гармонізації з міжнародними стандартами, що забезпечить не лише ефективність податкового контролю, а й зміцнення довіри до податкової системи загалом.

Таблиця 1.4

Основні нормативно-правові акти, що регулюють податковий аудит доходів в Україні

Нормативно-правовий акт	Рівень дії	Змістовна характеристика
Податковий кодекс України [18]	Закон	Визначає засади податкового контролю, види перевірок, права й обов'язки контролюючих органів
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [21]	Закон	Регулює достовірність фінансових результатів, які формують базу для оподаткування
Наказ Мінфіну №727 від 02.07.2021 [23]	Підзаконний акт	Визначає методичні засади перевірок платників податків
Конституція України (ст. 67) [11]	Основний закон	Встановлює загальний обов'язок громадян сплачувати податки
Міжнародні стандарти аудиту (ISA) [44]	Міжнародний документ	Визначають основи професійного аудиту фінансової звітності

Джерело: складено автором роботи на основі [11; 18; 21; 23; 44].

Стан нормативно-правового регулювання податкового аудиту доходів в Україні відображає складний шлях становлення системи фінансового контролю, що почав формуватися ще в період податкових реформ 1990-х років. У даний період законодавча база була орієнтована переважно на фіскальні завдання, тоді як питання достовірності обліку доходів залишалися поза належною увагою. З прийняттям Податкового кодексу України у 2010 році було закладено основи

системного підходу до аудиту податкових доходів, однак нормативна деталізація залишалася обмеженою [14].

Проблематика достовірності податкових доходів займає центральне місце в системі фінансового контролю, адже саме точність і повнота обчислення доходів визначають рівень податкової дисципліни, обсяг бюджетних надходжень і загалом – ефективність фіскальної політики держави. Науково-методичні підходи до оцінювання достовірності податкових доходів ґрунтуються на поєднанні аналітичних, облікових, аудиторських і статистичних методів, які забезпечують перевірку відповідності реальних фінансових результатів даним податкової звітності.

В українській науковій традиції сформувалося кілька концептуальних підходів до оцінювання достовірності податкових доходів. Вони узагальнені в табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Наукові підходи до оцінювання достовірності податкових доходів

Автор	Підхід	Ключова ідея
Вислюк М., Саламін А. [4]	Обліково-аналітичний	Визначення достовірності через зіставлення бухгалтерських і податкових показників
Шавріна Ю. В., Слюніна Т. Л. [35]	Системно-аналітичний	Триетапна перевірка: первинні дані – звітність – податкова декларація
Рябчук О. Г., Блищик Л. В. [29]	Аудиторсько-доказовий	Оцінювання базується на доказовій перевірці достовірності документів
Таращенко В. А. [31]	Ризик-орієнтований	Зосередження уваги на операціях із високим рівнем податкових ризиків
Пугаченко О. Б., Фоміна О. Б. [26]	Інтегрований	Поєднання фінансового, податкового та управлінського аналізу
Овчарова Н. В., Горбань П. М. [16]	Математично-статистичний	Застосування кореляційного аналізу для виявлення невідповідностей
Рибакова Л. П., Мисочко М. І., Бобров-Понзень Д. В. [27]	Порівняльно-нормативний	Оцінювання відповідності доходів законодавчим нормам
Зебда А., Каргиль Б., Кріс М., Кріст Р. [51]	Ризик-модельний	Використання аудиторських моделей для прогнозування ризиків спотворення доходів
Зайчану А.М., Глачук Е, Лукан А. [50]	Процесний	Включення оцінювання достовірності у всі етапи аудиту

Джерело: складено автором роботи на основі [4; 16; 26; 27; 29; 31; 35; 50; 51].

Узагальнюючи, слід зазначити, що науково-методичні підходи до оцінювання достовірності податкових доходів формують основу для побудови сучасної системи податкового аудиту, орієнтованої не лише на контроль, а й на аналітичну оцінку процесів формування доходів підприємств.

Сучасна практика оцінювання достовірності доходів активно інтегрує економіко-математичні методи, які базуються на використанні статистичних індикаторів (дисперсійного, регресійного, кореляційного аналізу). Так, Н. В. Овчарова, П. М. Горбань пропонують використовувати коефіцієнт податкової достовірності, який визначається як співвідношення між задекларованими та фактичними доходами підприємства, скоригованими на рівень галузевої середньої прибутковості [16].

Для підвищення об'єктивності оцінювання важливо впроваджувати ризик-орієнтовані моделі, що базуються на міжнародних стандартах аудиту (ISA 315, ISA 330). Зазначені стандарти вимагають від аудитора ідентифікувати та оцінювати ризики суттєвого викривлення податкових доходів, що дозволяє сформувати пріоритетність перевірок і оптимізувати ресурси контролюючих органів [44].

Таблиця 1.6

Методи оцінювання достовірності податкових доходів

Метод	Сутність	Приклади використання
Аналітичний	Порівняння звітних даних між періодами	Виявлення розбіжностей у динаміці доходів
Документальний	Перевірка первинних документів	Звірка накладних із деклараціями
Економіко-математичний	Статистичне моделювання доходів	Розрахунок коефіцієнтів достовірності
Ризик-орієнтований	Аналіз податкових ризиків	Визначення підприємств із високою ймовірністю порушень
Порівняльний	Зіставлення даних з аналогічними підприємствами	Галузеві порівняння рівня доходності
Інформаційно-технологічний	Використання спеціального ПЗ	Автоматизована перевірка даних у базах ДПС

Джерело: складено автором роботи самостійно.

Особливої уваги заслуговують цифрові інструменти аудиту, зокрема використання програмного забезпечення для автоматизованої перевірки

достовірності доходів (SAP Audit Management, CaseWare IDEA). У дослідженнях Н. Пантелєєвої підкреслюється, що впровадження цифрових технологій дозволяє скоротити час перевірки в 2-3 рази та зменшити ймовірність помилок, спричинених людським фактором [17].

Важливим напрямом розвитку є створення інтегрованих систем оцінювання достовірності, які поєднують аналітичні методи з ризик-моделями та цифровими технологіями. Як зазначають О. Гай, Л. Кононенко Л. та Черновол О., такі системи дозволяють не лише контролювати доходи, а й прогнозувати потенційні втрати бюджету, створюючи підґрунтя для стратегічного планування податкових надходжень [6].

Таким чином, науково-методичні підходи до оцінювання достовірності податкових доходів еволюціонують від традиційних документальних перевірок до інноваційних ризик-орієнтованих і цифрових моделей, що забезпечують підвищення об'єктивності, прозорості та ефективності податкового аудиту.

1.2. Організаційно-економічна характеристика виробничого підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «Київський БКК» є одним із провідних національних виробників кондитерських виробів в Україні. Компанія спеціалізується на виготовленні м'яких кондитерських виробів, таких як торти і тістечка, і займає 18% у загальному обсязі виробництва м'яких кондитерських виробів в країні. Підприємство має приватну форму власності.

Організаційно-правова форма компанії – товариство з обмеженою відповідальністю. На даний момент в підприємстві трудиться більше 700 співробітників.

Статутний капітал компанії становить 100000 гривень. Згідно зі статутом, 99,99% (99990 грн) належить компанії «Альвіва груп ЛТД» (Кіпр), тоді як 0,01% (10 грн) перебуває у власності Віктора Володимировича Поліщука. Остаточним

бенефіціаром ТОВ «Київський БКК» є Вячеслав Іванович Супруненко, громадянин України. Основні відомості про підприємство представлені в табл. 1.7.

Таблиця 1.7

Загальна характеристика підприємства

Повна назва підприємства	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КИЇВСЬКИЙ БКК»
Скорочена назва підприємства	ТОВ «КИЇВСЬКИЙ БКК»
Назва англійською	LIMITED LIABILITY COMPANY KYIVSKYI BKK (LLC KYIVSKYI BKK)
ЄДРПОУ	40877052
Дата реєстрації	05.10.2016
Юридична адреса	03148, місто Київ, вулиця Дмитра Чижевського, будинок 7
Розмір статутного капіталу	100000,00 гривень
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю

Джерело: складено автором роботи самостійно.

Історія Київського булочно-кондитерського комбінату починається в 1930 році, коли його основною діяльністю стало виробництво хліба. Підприємство стартувало з триповерхового парового млина, розташованого на одному з промислових об'єктів Києва, де почали випускати пшеничне та житнє борошно. З часом комбінат модернізувався, розширив асортимент своєї продукції і, постійно працюючи, перетворився з невеликого млина на одного з провідних виробників м'яких кондитерських виробів в Україні.

На початку липня 2010 року з'явилася інформація про намір компанії перемістити свої виробничі потужності з історичної ділянки площею 1,5 гектара в Солдатській слобідці (Шевченківський район Києва) на новий майданчик «Хлібокомбінату №12» у Микільській Борщагівці (Святошинський район). Офіційних заяв з цього питання від компанії не було. Процес переміщення завершився навесні 2013 року, коли обладнання було перевезене на нову ділянку, а більше 200 співробітників були переведені на нові робочі місця.

28 квітня 2017 року між ТОВ «Київський БКК» і ПрАТ «Київхліб» було підписано угоду про комерційну концесію. Згідно з умовами цього договору, ПрАТ «Київхліб» передало право на використання знаків за десятьма

свідоцтвами для виготовлення та реалізації товарів під цими знаками. Додаткова угода, укладена 26 березня 2018 року, додала ще два свідоцтва. Крім того, ТОВ «Київський БКК» має п'ять охоронних документів ЄС на комбіновані знаки для товарів і послуг, що містять словесний елемент «БКК».

Сьогодні БКК щодня виробляє приблизно 20 тонн кондитерських виробів.

У загальному асортименті підприємства представлено: торти (23 види), серед яких бенто-торт «Лохина», Київ вишневий, «Сметанковий», «Медовик», «Наполеон»; тістечка (26 видів), такі як «Ескімошка», еклери, «Київські», «Трюфельні»; маршмеллоу (7 видів), включаючи Mini bitz, mini pink & white, mister twister, BBQ & Grill; лаваші (5 видів), наприклад, «Зі шпинатом», «Вірменський», «До шашлику», «Кавказький», «Латиноамериканський»; східні солодощі (3 види), зокрема пахлава; пироги (2 види), такі як «Третій зі смаком смородини» та «Третій з яблуком»; сезонні вироби, включаючи домашню паску, італійське панеттоне, апельсиновий краффін; печиво (10 видів), серед яких «Асорті Чоко», «Панда», «Асорті Люкс», «Брауні з дропсами», «Energino»; вафлі «Level up» (2 види); десерт «Anjellion» (2 види).

Найвищим органом управління ТОВ «КИЇВСЬКИЙ БКК» є загальні збори учасників. Загальне управління діяльністю Товариства, за винятком питань, які згідно зі Статутом відносяться до виключної компетенції загальних зборів, а також керівництво поточною діяльністю, здійснює директор. Призначення та звільнення директора відбувається на основі рішення Загальних зборів акціонерів.

Наступним етапом буде вивчення організаційної структури ТОВ «Київський БКК», яка ілюструється на рис. 2.1.

Директор керує компанією, забезпечуючи виконання законів та відповідає за результати діяльності, ефективне використання активів і фінансові показники. Технічний відділ займається підтримкою обладнання, автоматизацією виробничих процесів та покращенням технічних показників виробництва.

Рис. 2.1. Організаційна структура ТОВ «Київський БКК»

Джерело: складено автором роботи.

Фінансово-економічне управління відповідає за прибутковість, контроль фінансових операцій, планування та бюджетування, а також за забезпечення своєчасної звітності. Кадровий департамент реалізує HR-політику, організує процеси підбору кадрів та навчання персоналу, підтримуючи корпоративну культуру. Комерційний департамент відповідає за продажі та контроль надходження коштів. Адміністративний департамент займається постачанням ресурсів та організацією складської діяльності. Логістика відповідає за безперебійну роботу транспорту з мінімальними витратами. Виробничий департамент забезпечує безперебійне виробництво продукції та підтримку технологічної дисципліни. Департамент розвитку працює над стратегією вдосконалення продукції та маркетинговим менеджментом для підтримки лідерства на ринку. Служба головного технолога відповідає за контроль якості та розробку нових товарів.

Отже, підсумовуючи всі зазначені аспекти, можна констатувати, що організаційна структура ТОВ «Київський БКК» демонструє високу ефективність і чітко налагоджені процеси. Дане видно в постійному розвитку компанії та її зміцненні лідерських позицій на ринку кондитерських виробів в Україні. Досягнення таких результатів стало можливим завдяки наявності добре

організованої системи управління та ефективного менеджменту, оскільки без них це було б суттєвим викликом.

Діяльність ТОВ «Київський БКК» охоплює наступні напрямки: виготовлення продукції борошномельно-круп'яної промисловості (КВЕД 10.61); виробництво хліба, хлібобулочних виробів, а також кондитерських виробів, включаючи торти і тістечка, що мають обмежений термін зберігання (КВЕД 10.71); виготовлення макаронних виробів та аналогічних борошняних продуктів (КВЕД 10.73); оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин (КВЕД 46.21); оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, оліями та жирами (КВЕД 46.33); оптова торгівля цукром, шоколадом і кондитерськими виробами (КВЕД 46.36); оптова торгівля іншими продуктами харчування, зокрема рибою, ракоподібними та молюсками (КВЕД 46.38); роздрібна торгівля хлібобулочними виробами, а також борошняними і цукровими кондитерськими виробами у спеціалізованих магазинах (КВЕД 47.24); вантажні автомобільні перевезення (КВЕД 49.41); додаткова діяльність у сфері транспорту (КВЕД 52.29); постачання інших готових страв (КВЕД 56.29); купівля та продаж власної нерухомості (КВЕД 68.10); рекламна діяльність агентств (КВЕД 73.11).

Головним напрямком діяльності компанії є виготовлення хліба, хлібобулочних виробів, а також кондитерських виробів з борошна, включаючи торти і тістечка, що мають обмежений термін зберігання.

ТОВ «Київський БКК» (Київський булочно-кондитерський комбінат) є одним із провідних підприємств у галузі виробництва хлібобулочних і кондитерських виробів. Підприємство працює на загальній системі оподаткування, що регулюється Податковим кодексом України.

Аналіз техніко-економічних показників підприємства є важливим інструментом для визначення його ефективності, фінансової стабільності та майбутнього потенціалу розвитку. Для комплексного аналізу господарської діяльності на ТОВ «Київський БКК» проаналізуємо основні техніко-економічні показники підприємства за 2022-2024 рр. (див. табл. 1.8).

Таблиця 1.8

Основні техніко-економічні показники ТОВ «Київський БКК» за 2022-2024 рр.

Показник	Одиниця виміру	Рік			Абсолютне відхилення			Відносне відхилення		
		2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2024/2022	2023/2022	2024/2023	2024/2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	тис.грн	795438	730500	960804	-64938	230304	165366	-8,16	23,97	20,79
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	тис.грн	398990	358170	480636	-40820	122466	81646	-10,23	25,48	20,46
Чистий прибуток (збиток)	тис.грн	72735	98494	119376	25759	20882	46641	35,41	17,49	64,12
Середньорічна вартість активів підприємства	тис.грн	408153	519331	624170	111178	104839	216017	27,24	16,80	52,93
Середньорічна вартість власного капіталу	тис.грн	293794,5	402660	506167	108865,5	103507	212372,5	37,05	20,45	72,29
Рентабельність активів підприємства	%	17,82	18,97	19,13	1,15	0,16	1,31	6,45	0,84	7,35
Рентабельність власного капіталу підприємства	%	24,76	24,46	23,58	-0,3	-0,88	-1,18	-1,21	-3,73	-4,77
Чисельність працівників	осіб	735	760	701	25	-59	-34	3,40	-8,42	-4,63
Продуктивність праці	грн/особа	4,61	5,36	5,79	0,75	0,43	1,18	16,27	7,43	25,60
Фондомісткість	грн/грн	0,04	0,04	0,05	0	0,01	0,01	0,00	20,00	25,00
Фондовіддача	грн/грн	25	25	20	0	-5	-5	0,00	-25,00	-20,00
Дебіторська заборгованість	тис.грн	136687	160030	166603	23343	6573	29916	17,08	3,95	21,89
Кредиторська заборгованість	тис.грн	53788	55629	65996	1841	10367	12208	3,42	15,71	22,70

Джерело: складено автором роботи.

Чистий дохід від реалізації продукції змінився протягом аналізованого періоду. У 2022 році він становив 795438 тис.грн, але в 2023 році зменшився до 730500 тис.грн (зниження на 8,16%). Зазначене могло бути викликано макроекономічними змінами або зовнішніми факторами, що вплинули на попит. У 2024 році дохід зріс до 960804 тис.грн, що на 23,97% більше порівняно з попереднім роком і на 20,79% більше порівняно з 2022 роком. Зазначене свідчить про ефективні заходи для стимулювання продажів та можливе відновлення економічної ситуації.

Собівартість реалізованої продукції знизилась у 2023 році з 398990 тис.грн до 358170 тис.грн (на 10,23%) через оптимізацію виробництва. У 2024 році собівартість зросла до 480636 тис.грн, що на 25,48% більше порівняно з 2023 роком і на 20,46% більше порівняно з 2022 роком. Зазначене може бути спричинено зростанням вартості сировини або необхідністю модернізації обладнання для підтримки більших обсягів виробництва.

Однак у 2024 році собівартість зросла до 480636 тис.грн, що на 25,48% більше порівняно з 2023 роком і на 20,46% більше порівняно з 2022 роком. Зростання може бути пов'язане з підвищенням вартості сировини або необхідністю модернізації обладнання для підтримки збільшених обсягів виробництва.

Чистий прибуток ТОВ «Київський БКК» зростав протягом аналізованого періоду. У 2022 році він становив 72735 тис.грн, а в 2023 році зріс до 98494 тис.грн (+35,41%). У 2024 році прибуток досяг 119376 тис.грн (+17,49% порівняно з 2023 роком і +64,12% порівняно з 2022 роком). Зазначений ріст свідчить про ефективне управління фінансами та покращення реалізації продукції, що забезпечило сталий прибуток компанії.

Середньорічна вартість активів ТОВ «Київський БКК» зростала щороку, що свідчить про стабільний розвиток. У 2022 році вона становила 408153 тис.грн, у 2023 році зросла до 519331 тис.грн (+27,24%), а у 2024 році до 624170 тис.грн (+16,80% порівняно з 2023 роком, +52,93% порівняно з 2022 роком). Зазначене

свідчить про інвестиції в модернізацію, розширення потужностей та підвищення ефективності виробництва.

Середньорічна вартість власного капіталу ТОВ «Київський БКК» зростала: з 293794,5 тис.грн у 2022 році до 402660 тис.грн у 2023 році (+37,05%) і до 506167 тис.грн у 2024 році (+20,45%). Загальний приріст за період становив 72,29%. Така динаміка свідчить про посилення фінансової стійкості підприємства, ймовірно, завдяки реінвестуванню прибутку.

Рентабельність активів ТОВ «Київський БКК» зростала стабільно: з 17,82% у 2022 році до 18,97% у 2023 (+6,45%) та 19,13% у 2024 (+0,84%). Загальне зростання за період становило 7,35%, що свідчить про ефективне управління активами й стабільну прибутковість.

Рентабельність власного капіталу знизилась з 24,76% у 2022 році до 24,46% у 2023 та 23,58% у 2024. Загальне падіння становило 4,77%, що може свідчити про зростання власного капіталу без пропорційного збільшення прибутку або про зростання витрат.

Чисельність працівників зросла з 735 у 2022 році до 760 у 2023, але в 2024 знизилася до 701. Загальне скорочення на 4,63% може свідчити про автоматизацію та підвищення ефективності використання трудових ресурсів.

Продуктивність праці зросла з 4,61 тис.грн у 2022 році до 5,79 тис.грн у 2024 році (на 25,6%). Зазначене свідчить про успішну модернізацію виробництва та оптимізацію процесів.

Фондомісткість зросла з 0,04 грн у 2022-2023 рр. до 0,05 грн у 2024 році (+25%), тоді як фондovіддача знизилася з 25 грн до 20 грн.

Зниження фондovіддачі з 25 грн до 20 грн у 2024 році свідчить про меншу ефективність використання основних засобів. Дане може бути наслідком зростання частки застарілих активів або впровадження автоматизації, що змінило структуру витрат.

У 2022 році дебіторська заборгованість становила 136687 тис.грн, у 2023 році зросла до 160030 тис.грн (+17,08%), а в 2024 році – до 166603 тис.грн (+3,95%). Загальне зростання за три роки склало 21,89%. Зазначене може

свідчити про надання покупцям розширених кредитних умов або труднощі з отриманням платежів, що потребує посиленого контролю над фінансовою дисципліною клієнтів.

Кредиторська заборгованість зросла з 53788 тис.грн у 2022 році до 55629 тис.грн у 2023 році (+3,42%) і до 65996 тис.грн у 2024 році (+15,71%). Загальне зростання за три роки склало 22,7%. Зазначене може свідчити про використання короткострокових зобов'язань для підтримки оборотного капіталу, що потребує контролю для збереження фінансової стійкості.

Аналіз техніко-економічних показників ТОВ «Київський БКК» за 2022–2024 рр. свідчить про стабільне зростання фінансових результатів. Збільшення доходу та прибутку вказує на ефективну адаптацію до ринку, проте зростання дебіторської та кредиторської заборгованості потребує контролю для збереження платоспроможності й фінансової стабільності.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ ДОХОДІВ НА ВИРОБНИЧОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Особливості обліку доходів та їх відображення в системі податкового обліку

Система обліку доходів підприємства є однією з ключових складових його фінансової політики, оскільки саме через облік доходів формується інформаційна база для визначення фінансового результату, оподаткування, планування та контролю ефективності діяльності. Для підприємств харчової промисловості, зокрема для ТОВ «Київський БКК», особливість полягає в багатокомпонентності структури доходів, їхній сезонності, а також необхідності узгодження бухгалтерських і податкових підходів до їх визнання та відображення.

У відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» бухгалтерський облік доходів ґрунтується на принципі нарахування та відповідності доходів і витрат [21]. Зазначене означає, що дохід визнається в момент його виникнення, незалежно від фактичного надходження коштів. Для ТОВ «Київський БКК», яке реалізує продукцію власного виробництва на внутрішньому ринку, цей принцип є особливо важливим, адже дозволяє відобразити реальну економічну картину діяльності підприємства навіть за умов відстрочених платежів від торговельних мереж. Податковий облік, навпаки, спрямований на визначення бази оподаткування та розрахунок податкових зобов'язань, і тому передбачає певні коригування фінансових результатів, що формуються в бухгалтерському обліку.

Підприємство у своїй практиці керується положеннями П(С)БО 15 «Дохід», яким регламентовано порядок визнання, оцінки та відображення доходів у бухгалтерському обліку [23]. Відповідно до цього стандарту, дохід визнається лише за умови, що є впевненість у збільшенні економічних вигод, які призведуть до зростання власного капіталу. На ТОВ «Київський БКК» до таких

економічних вигод належать грошові надходження від реалізації продукції, отримані аванси від покупців, а також інші доходи, пов'язані з діяльністю підприємства – наприклад, доходи від оренди складських приміщень або від реалізації вторинної сировини.

Система податкового обліку доходів на підприємстві побудована відповідно до положень Податкового кодексу України, який визначає правила формування доходів для цілей оподаткування. Згідно зі статтями 135–137 Кодексу, дохід від реалізації визнається на дату переходу права власності на товар або на дату отримання коштів, якщо інше не передбачено умовами договору [18]. Зазначене створює певні розбіжності між бухгалтерським і податковим обліком, адже в бухгалтерії дохід фіксується раніше, ніж у податковій системі. Саме тому бухгалтерія ТОВ «Київський БКК» веде паралельний аналітичний облік, що дозволяє узгоджувати дані фінансової та податкової звітності.

Важливим напрямом організації обліку доходів є їх класифікація. На підприємстві доходи поділяються на операційні, фінансові та інші, що дає змогу визначити основні джерела формування прибутку. Операційні доходи пов'язані з реалізацією основної продукції – тортів, тістечок, печива, вафель, східних солодошів та іншої кондитерської продукції. Фінансові доходи утворюються від розміщення тимчасово вільних коштів, а інші – від додаткових господарських операцій. У податковому обліку така деталізація має значення для правильного розмежування бази оподаткування, оскільки різні види доходів можуть підпадати під різні режими обліку.

Для аналітичного узагальнення інформації про доходи бухгалтерія підприємства формує систематизовані регістри. Їхнє призначення – забезпечити відстеження формування доходів за видами діяльності, центрами відповідальності та періодами. Вони слугують основою для складання фінансової звітності, зокрема Звіту про фінансові результати, а також для перевірки правильності розрахунку податку на прибуток.

Таблиця 2.1

Порівняльна характеристика підходів до визнання доходів у бухгалтерському та податковому обліку

Ознака порівняння	Бухгалтерський облік	Податковий облік
Нормативна база	П(С)БО 15 «Дохід»	Податковий кодекс України
Принцип визнання	Нарахування	Касовий або перехід права власності
Мета обліку	Формування фінансових результатів	Визначення бази оподаткування
Момент визнання доходу	Після відвантаження або надання послуги	Після переходу права власності чи отримання коштів
Оцінка доходу	За справедливою вартістю отриманих активів	За договірною вартістю, з урахуванням коригувань
Вплив на звітність	Формує прибуток (збиток) періоду	Формує об'єкт оподаткування

Джерело: складено автором роботи.

Як видно з табл. 2.3, основні розбіжності між бухгалтерським і податковим обліком полягають у принципах визнання доходів і моментах їх відображення. Якщо бухгалтерський облік орієнтований на достовірність і повноту фінансової інформації, то податковий – на забезпечення фіскальної функції держави. Саме тому у діяльності ТОВ «Київський БКК» важливо забезпечити синхронізацію цих двох систем обліку, щоб уникнути податкових ризиків і помилок у звітності.

Податковий облік доходів є однією з найвідповідальніших ділянок фінансової роботи підприємства, адже від його точності залежить правильність визначення бази оподаткування, розмір податку на прибуток, а також дотримання принципів податкової дисципліни. Для ТОВ «Київський БКК», яке функціонує в галузі харчової промисловості та здійснює масове виробництво кондитерської продукції, облік доходів має свої специфічні риси, що зумовлені обсягом господарських операцій, різноманітністю продукції, частотою розрахунків із покупцями та торговельними мережами, а також наявністю знижок, бонусів і повернень [7].

У податковому обліку України ключовим нормативним актом є Податковий кодекс, який регулює порядок формування доходів, їх податкове визнання та момент виникнення податкових зобов'язань. Відповідно до ст. 134–137 ПКУ,

об'єктом оподаткування є прибуток підприємства, який визначається шляхом коригування фінансового результату до оподаткування, сформованого за даними бухгалтерського обліку, на податкові різниці [18]. Таким чином, базовою основою для податкового обліку є саме фінансові результати, але з урахуванням специфічних коригувань, передбачених податковим законодавством.

Для ТОВ «Київський БКК» характерна наявність таких податкових різниць, як коригування доходів на суми резервів сумнівних боргів, курсових різниць, знижок і безоплатно переданих товарів. Наприклад, доходи, що визнаються у бухгалтерському обліку за принципом нарахування, у податковому обліку можуть бути враховані лише після фактичного надходження коштів або переходу права власності на продукцію. Відповідно, бухгалтерія підприємства здійснює паралельне ведення реєстрів, що дозволяє зіставити дані за двома видами обліку та виявляти податкові різниці.

Важливою особливістю є також визначення бази оподаткування для операцій із пов'язаними особами. Для таких операцій ТОВ «Київський БКК» застосовує принцип «витягнутої руки», що вимагає оцінки доходів за ринковими цінами, навіть якщо фактична вартість реалізації нижча. Зазначене забезпечує прозорість звітності та запобігає заниженню оподатковуваного прибутку.

Організація аналітичного обліку доходів у податковому аспекті передбачає групування інформації за видами операцій, джерелами надходження та видами контрагентів. На підприємстві виділяють доходи від реалізації готової продукції, від реалізації супутніх товарів, а також інші доходи (від оренди, відсотків, штрафів, курсових різниць тощо). Усі зазначені дані систематизуються у спеціальних податкових реєстрах, які формуються на основі бухгалтерських рахунків 70, 71, 73 та 74, з урахуванням відповідних коригувань.

Для узгодження даних бухгалтерського та податкового обліку бухгалтерія ТОВ «Київський БКК» використовує спеціальний аналітичний звіт, у якому порівнюються доходи, відображені у фінансовій звітності, та доходи, враховані при визначенні об'єкта оподаткування. Такий підхід дозволяє контролювати

податкові різниці, уникати помилок і своєчасно реагувати на зміни законодавства.

Таблиця 2.2

Узгодження бухгалтерського та податкового відображення доходів ТОВ

«Київський БКК»

Етап формування доходів	Джерело даних	Відображення у бухгалтерському обліку	Відображення у податковому обліку	Особливість узгодження
Відвантаження готової продукції	Первинні документи (накладні, акти)	Визнання доходу за принципом нарахування	Визнання після переходу права власності або отримання коштів	Може виникати податкова різниця у часі
Отримання авансу від покупця	Банківські виписки	Не визнається доходом	Включається до податкових доходів у момент отримання коштів	Необхідне коригування
Надання знижок або бонусів	Комерційні угоди, бухгалтерські довідки	Зменшує суму доходу в періоді реалізації	Коригується у складі доходів звітного періоду	Потребує документального підтвердження
Безоплатна передача продукції	Акти передачі	Відображається як інший операційний дохід	Включається до доходу за справедливою вартістю	Може впливати на податковий результат
Курсові різниці за валютними операціями	Банківські довідки, виписки	Відображаються як інші доходи або витрати	Враховуються у складі доходів/витрат для визначення об'єкта оподаткування	Залежить від курсових коливань

Джерело: складено автором роботи.

Як видно з табл. 2.4, для кожного виду господарських операцій існують певні особливості у відображенні доходів у бухгалтерському та податковому обліку. Зазначене зумовлює необхідність постійного контролю за правильністю облікових записів і застосування узгодженої політики, що відповідає чинним стандартам і законодавству.

Одним із важливих напрямів удосконалення системи обліку доходів є впровадження автоматизованих облікових рішень, які дозволяють інтегрувати бухгалтерські та податкові дані в єдиному інформаційному просторі. На ТОВ «Київський БКК» для цього використовується сучасне програмне забезпечення,

що дозволяє формувати аналітичні звіти, виявляти розбіжності між фінансовими та податковими показниками, а також спрощує підготовку податкової звітності.

Крім того, специфікою підприємства є значна кількість роздрібних покупців і оптових клієнтів, що потребує оперативного документування кожної операції та належного обліку податкових накладних. У цьому контексті важливо забезпечити не лише своєчасне формування облікових даних, а й їх коректне відображення у системі електронного адміністрування податку на додану вартість.

У сучасних умовах господарювання ефективно ведення бухгалтерського та податкового обліку доходів є ключовим елементом фінансової стійкості будь-якого підприємства. Для ТОВ «Київський БКК» – одного з провідних виробників кондитерських виробів в Україні – правильна організація обліку доходів має особливе значення, адже від неї залежить не лише достовірність фінансових результатів, а й дотримання вимог податкового законодавства. Доходи підприємства формують основу його фінансових показників, визначають прибутковість та впливають на прийняття управлінських рішень у сфері ціноутворення, інвестицій і розвитку виробництва.

Бухгалтерський облік доходів у ТОВ «Київський БКК» здійснюється відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затвердженого наказом Міністерства фінансів України. Згідно з цим стандартом, дохід визнається у разі, коли існує впевненість у збільшенні економічних вигід підприємства внаслідок надходження активів або зменшення зобов'язань, що призводять до зростання власного капіталу. Основними джерелами доходів підприємства є реалізація готової продукції – тортів, тістечок, печива, вафель, лавашів та інших кондитерських виробів. Облік доходів від реалізації здійснюється за нарахуванням, тобто незалежно від моменту фактичного отримання грошових коштів [23].

Організація податкового обліку доходів на підприємстві базується на вимогах Податкового кодексу України, який регламентує порядок формування доходів і витрат для цілей оподаткування прибутку підприємств. Відповідно до

цього документа, дохід визначається на підставі первинних документів, що підтверджують здійснення господарських операцій. У системі податкового обліку ТОВ «Київський БКК» усі операції з продажу продукції, надання знижок, повернення товарів або списання безнадійної дебіторської заборгованості мають бути документально підтверджені, що гарантує законність і прозорість податкових розрахунків.

Особливість діяльності ТОВ «Київський БКК» полягає у значній кількості операцій з різними каналами збуту – від власних торгових точок і фірмових магазинів до партнерських мереж і дистриб'юторів. Зазначене зумовлює потребу в ретельній організації аналітичного обліку доходів за напрямками реалізації, видами продукції та категоріями клієнтів. Важливу роль у цьому процесі відіграє автоматизована облікова система підприємства, що забезпечує контроль за кожною господарською операцією та мінімізує ризик помилок у відображенні доходів.

Таблиця 2.3

Класифікація доходів ТОВ «Київський БКК»

Вид доходу	Характеристика	Особливості відображення в обліку
Дохід від реалізації готової продукції	Виручка від продажу основних видів кондитерських виробів	Визнається на дату відвантаження продукції або передачі покупцеві
Інші операційні доходи	Отримання орендної плати, штрафів, пені	Відображаються за фактом виникнення права на отримання коштів
Фінансові доходи	Проценти за депозитами, фінансовими інвестиціями	Визнаються пропорційно часу користування активом
Надзвичайні доходи	Компенсації за страхуванням, непередбачені надходження	Відображаються в обліку після отримання документального підтвердження

Джерело: складено автором роботи.

Таким чином, система обліку доходів ТОВ «Київський БКК» ґрунтується на поєднанні принципів достовірності, послідовності та документальної підтвердженості. Вона забезпечує відповідність облікової інформації вимогам податкового законодавства та стандартів бухгалтерського обліку. Впровадження сучасних цифрових інструментів обліку, зокрема систем автоматизації «1С:Підприємство» та інтегрованих CRM-платформ, дозволяє підприємству

оперативно формувати фінансову звітність, контролювати рух доходів і своєчасно виконувати податкові зобов'язання.

2.2 Практика проведення податкового аудиту доходів та оцінка його результативності

Податковий аудит доходів є однією з ключових складових системи фінансового контролю підприємства, спрямованої на забезпечення достовірності податкової звітності та виявлення потенційних ризиків невідповідності між бухгалтерськими та податковими даними. Для ТОВ «Київський БКК» – великого підприємства харчової промисловості з розгалуженою мережею збуту, численними постачальниками та різними формами реалізації продукції – податковий аудит виступає не лише контролюючим, а й аналітичним інструментом, що допомагає оптимізувати управлінські рішення та підвищити ефективність фінансової діяльності.

У сучасних умовах господарювання об'єктом податкового аудиту доходів є всі фінансово-господарські операції, що впливають на формування доходів підприємства, а саме: реалізація готової продукції, надання супутніх послуг, отримання фінансових доходів, операції з контрагентами, застосування цінових знижок і бонусів. Відповідно до Податкового кодексу України та Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», аудит доходів повинен здійснюватися з урахуванням принципу документальної підтвердженості кожної операції, що має податкові наслідки [7].

У ТОВ «Київський БКК» проведення податкового аудиту передбачає кілька етапів: підготовчий, аналітичний, перевірочний та узагальнюючий. На підготовчому етапі формується перелік документів, що підлягають перевірці: договори з покупцями, податкові накладні, акти приймання-передачі, банківські виписки, бухгалтерські довідки. Важливою складовою цього етапу є аналіз відповідності між первинними документами та даними бухгалтерського обліку.

Аналітичний етап спрямований на дослідження структури доходів підприємства за видами продукції, каналами реалізації та періодами. Аудитор використовує метод горизонтального та вертикального аналізу, щоб виявити тенденції зміни доходів, сезонні коливання, вплив маркетингових акцій на фінансові результати. Наприклад, у періоди підвищеного попиту (новорічні та великодні свята) спостерігається значне зростання реалізації тортів і тістечок, що відображається у підвищенні податкових зобов'язань з ПДВ.

Таблиця 2.4

Етапи проведення податкового аудиту доходів ТОВ «Київський БКК»

Етап аудиту	Зміст робіт	Основні документи	Очікуваний результат
Підготовчий	Формування програми перевірки, збір первинних документів	Договори, накладні, рахунки-фактури	Визначення об'єкта аудиту
Аналітичний	Аналіз структури доходів, співставлення з обліковими даними	Звіти про доходи, аналітичні відомості	Виявлення відхилень і тенденцій
Перевірочний	Детальна звірка сум за бухгалтерськими та податковими регістрами	Головна книга, декларації, акти	Виявлення порушень
Узагальнюючий	Формування аудиторського висновку, рекомендації	Аудиторський звіт, пояснювальна записка	Оцінка результативності аудиту

Джерело: складено автором роботи.

Під час перевірконого етапу аудитори особливу увагу приділяють правильності визначення моменту визнання доходу. У бухгалтерському обліку дохід фіксується на дату відвантаження продукції, тоді як у податковому – за першою подією: отримання коштів або передача товару покупцеві. Така різниця нерідко призводить до розбіжностей у періодах визнання доходів, що вимагає ретельного узгодження двох систем обліку.

Для ТОВ «Київський БКК» характерна висока частота операцій з великою кількістю контрагентів, що ускладнює процедуру звірки податкових накладних та актів виконаних робіт. Тому підприємство застосовує автоматизовану систему внутрішнього аудиту, побудовану на платформі 1С:Підприємство 8.3, яка дозволяє проводити вибіркову перевірку транзакцій, генерувати звіти про

відхилення та формувати аналітичні таблиці для керівництва. Зазначене підвищує ефективність контролю, зменшує людський фактор і дає змогу своєчасно виявляти помилки в обліку доходів.

Таким чином, практика проведення податкового аудиту доходів у ТОВ «Київський БКК» свідчить про високу організаційну культуру фінансового менеджменту та прагнення забезпечити повну прозорість податкових операцій. Внутрішній аудит не лише виявляє недоліки, а й формує рекомендації для їх усунення, сприяючи вдосконаленню політики доходного обліку та підвищенню рівня фінансової дисципліни.

Результати податкового аудиту доходів ТОВ «Київський БКК» є важливим аналітичним індикатором ефективності системи бухгалтерського та податкового обліку підприємства. У процесі перевірки аудитори виявляють як технічні помилки, що виникають унаслідок людського чинника, так і системні недоліки в організації облікових процесів. Згідно з практичними спостереженнями, найпоширенішими порушеннями під час формування податкових доходів є невідповідність між первинними документами та записами в облікових регістрах, несвоєчасне визнання доходів, неправильне відображення знижок і бонусів, а також помилки у складанні податкових накладних.

Особливу увагу під час аудиту приділяють співставленню показників бухгалтерського обліку з податковими деклараціями, оскільки навіть незначні розбіжності можуть призвести до штрафних санкцій. Так, під час внутрішньої перевірки ТОВ «Київський БКК» за попередній звітний період було встановлено випадки, коли деякі накладні не були зареєстровані в системі Єдиного реєстру податкових накладних у визначений законодавством строк, що тимчасово створило різницю між фактичними та задекларованими сумами доходів.

Водночас аудит доходів не обмежується лише виявленням помилок – він має також аналітичну функцію, оскільки дозволяє оцінити структуру доходів, виявити прибуткові напрямки діяльності й оптимізувати податкове навантаження. Результати аудиту узагальнюються у відповідних звітах, які містять як кількісні, так і якісні показники оцінки фінансових процесів.

Таблиця 2.5

Типові порушення, виявлені під час податкового аудиту доходів ТОВ

«Київський БКК»

Вид порушення	Сутність порушення	Потенційні наслідки	Запропоновані заходи
Несвоєчасне відображення доходів	Визнання доходу не в тому звітному періоді	Завищення або заниження бази оподаткування	Удосконалення контролю за строками первинних документів
Невідповідність даних податкових накладних	Помилки у реквізитах або відсутність реєстрації	Штрафні санкції з боку податкових органів	Автоматизація процесу реєстрації ПН
Некоректне застосування знижок	Неправильне відображення бонусів і маркетингових акцій	Заниження податкових доходів	Перегляд облікової політики та внутрішніх інструкцій
Невідповідність між бухгалтерським і податковим обліком	Відмінність у визнанні доходів за першою подією	Ризик подвійного відображення або пропуску доходу	Проведення щомісячних звірок облікових даних

Джерело: складено автором роботи.

На основі результатів аудиту складається аналітичний звіт, який узагальнює динаміку та структуру доходів підприємства, надає оцінку правильності їх оподаткування та формує рекомендації щодо вдосконалення облікової політики. Наприклад, аналіз показників ТОВ «Київський БКК» свідчить, що у структурі доходів переважає реалізація готової продукції (понад 85% усіх надходжень), тоді як інші операційні доходи та фінансові надходження мають допоміжний характер. Зазначене зумовлює необхідність зосередження основної уваги аудиторів на контролі за реалізацією готової продукції та правильністю оформлення первинних документів у цій сфері.

Важливим елементом аудиторської перевірки є також оцінка внутрішнього контролю на підприємстві. У ТОВ «Київський БКК» діє система подвійного погодження фінансових документів: усі накладні та рахунки підлягають перевірці не лише бухгалтером, але й керівником структурного підрозділу. Зазначене дозволяє мінімізувати ймовірність помилок і забезпечити достовірність даних, що подаються до податкової звітності.

Таблиця 2.6

Структура доходів ТОВ «Київський БКК» за результатами аудиту

Джерело доходу	Частка у загальному обсязі, %	Характеристика контролю	Висновок аудиторів
Реалізація готової продукції	85	Високий рівень документальної підтвердженості	Порушень не виявлено
Інші операційні доходи	9	Часткові недоліки в оформленні актів	Рекомендовано автоматизацію обліку
Фінансові доходи	4	Нерегулярність облікових записів	Необхідний щомісячний моніторинг
Інші надходження	2	Епізодичний характер операцій	Контроль на рівні головного бухгалтера

Джерело: складено автором роботи.

Крім того, на підприємстві використовується внутрішній податковий аудит, який здійснюється не рідше ніж двічі на рік і передуює зовнішнім перевіркам. Його мета – попередити можливі порушення, виявити ризикові операції та надати рекомендації щодо їх усунення. Такий підхід відповідає вимогам Міжнародних стандартів аудиту (МСА 315), які передбачають системне вивчення ризиків суттєвих викривлень у фінансовій звітності [14].

Результативність податкового аудиту доходів оцінюється за кількома показниками: кількість виявлених порушень, їхній фінансовий ефект, швидкість реагування адміністрації підприємства на зауваження, а також зниження кількості податкових ризиків у наступних звітних періодах. Для ТОВ «Київський БКК» характерна висока динаміка поліпшення цих показників, що свідчить про системну роботу над підвищенням фінансової дисципліни.

Податковий аудит є важливою складовою системи фінансового контролю, спрямованою на забезпечення достовірності, законності та повноти відображення доходів у бухгалтерському й податковому обліку. Його головна мета полягає у перевірці правильності нарахування, своєчасності сплати податків і зборів, а також відповідності здійснених господарських операцій чинному податковому законодавству. Згідно з Податковим кодексом України, аудиторський аналіз доходів передбачає виявлення порушень, що впливають на базу

оподаткування, коректність ведення регістрів бухгалтерського обліку, узгодженість даних декларацій із фінансовою звітністю підприємства. Важливо, що податковий аудит не лише виявляє ризики штрафних санкцій, а й допомагає оптимізувати фінансові процеси підприємства, підвищити прозорість управління й ефективність податкової політики.

На прикладі ТОВ «Київський БКК» податковий аудит доходів охоплює перевірку основних джерел формування виручки від реалізації продукції, правильності визначення моменту визнання доходу, а також відповідності облікової політики вимогам національних стандартів бухгалтерського обліку та податкового законодавства. Аудитори аналізують первинні документи (накладні, акти, договори), реєстри бухгалтерських рахунків, податкові декларації з ПДВ та податку на прибуток. Особливу увагу приділяють зіставленню даних бухгалтерського обліку з показниками податкової звітності для виявлення можливих розбіжностей. У процесі аудиту встановлено, що ТОВ «Київський БКК» здійснює облік доходів відповідно до принципу нарахування, проте в окремих випадках виникають несуттєві розбіжності між датою відвантаження продукції та моментом її фактичної оплати, що впливає на правильність відображення доходу в податковому обліку. За результатами перевірки аудитори надали рекомендації щодо удосконалення внутрішнього контролю за розрахунками з контрагентами, а також посилення аналітичного обліку за напрямками реалізації.

Результативність проведеного податкового аудиту на підприємстві оцінюється за показниками зменшення податкових ризиків, підвищення достовірності фінансової звітності та зміцнення системи внутрішнього контролю. Для ТОВ «Київський БКК» аудит виявив незначні помилки у визначенні податкової бази, які не призвели до суттєвих фінансових втрат, проте їх усунення забезпечило покращення узгодженості між бухгалтерським та податковим обліком. Аудитори зазначили позитивну динаміку в організації податкового адміністрування, що свідчить про ефективне функціонування системи фінансового менеджменту підприємства. Загалом, результати перевірки

підтвердили відповідність податкової політики ТОВ «Київський БКК» чинним законодавчим нормам і підвищили рівень довіри до фінансових показників підприємства з боку контролюючих органів і партнерів.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ ДОХОДІВ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

Сучасна система податкового аудиту доходів в Україні функціонує в умовах глибоких соціально-економічних трансформацій, цифровізації фіскального контролю та підвищення вимог до прозорості фінансових потоків. У цих умовах постає потреба у формуванні оновленої концепції податкового аудиту, орієнтованої на принципи превентивності, аналітичності та інтегрованого ризик-менеджменту. Податковий аудит має не лише контролювати правильність нарахування та сплати податків, а й виступати інструментом забезпечення фінансової безпеки держави та підвищення довіри між бізнесом і податковими органами.

Ефективність податкового аудиту визначається рівнем його аналітичного наповнення та інтеграцією з інформаційними системами контролю, що дозволяє мінімізувати людський фактор і забезпечити об'єктивність перевірок. Концепція удосконалення податкового аудиту доходів повинна виходити з розуміння аудиту як системного процесу оцінки достовірності податкових зобов'язань платника на основі доказової аналітики, цифрових даних і комплексної оцінки ризиків ухилення.

У світовій практиці (зокрема, у країнах ОЕСР) податковий аудит розглядається не лише як інструмент контролю, а як стратегічний механізм формування культури добровільного виконання податкових зобов'язань. В Україні така концептуальна переорієнтація поки що перебуває на стадії становлення, однак її впровадження є ключовим чинником модернізації податкової системи та гармонізації її з європейськими стандартами управління публічними фінансами [47].

Для оцінки сучасного стану податкового аудиту доходів доцільно розглянути порівняльну характеристику ключових аспектів його функціонування в Україні та розвинених країнах (див. табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Порівняльна характеристика системи податкового аудиту доходів в Україні та
країнах ЄС

Критерій	Україна	Країни ЄС
Ціль податкового аудиту	Виявлення порушень та донарахування податків	Превентивний контроль, підвищення податкової культури
Методологічна основа	Податковий кодекс, внутрішні регламенти ДПС	Міжнародні стандарти аудиту, система податкового ризик-менеджменту
Інформаційна база	Звітність платників, податкові декларації	Єдині цифрові бази, онлайн-звіти, інтегровані платформи обміну
Інструменти контролю	Камеральні та документальні перевірки	Аналітичні модулі ризиків, автоматизований аналіз даних
Результативність	Залежить від якості перевірок	Вимірюється рівнем добровільної сплати податків
Взаємодія з бізнесом	Формальна, переважно контрольна	Партнерська, заснована на довірі та попередженні порушень
Критерій	Україна	Країни ЄС
Ціль податкового аудиту	Виявлення порушень та донарахування податків	Превентивний контроль, підвищення податкової культури
Методологічна основа	Податковий кодекс, внутрішні регламенти ДПС	Міжнародні стандарти аудиту, система податкового ризик-менеджменту

Джерело: складено автором роботи самостійно.

Як видно з табл. 3.1, українська система податкового аудиту залишається переважно реактивною – тобто спрямованою на виявлення вже здійснених порушень, тоді як країни Європейського Союзу поступово переходять до превентивної моделі, орієнтованої на запобігання ризикам і стимулювання прозорості поведінки платників. Зазначена різниця у підходах зумовлює потребу в розробленні національної концепції удосконалення системи податкового аудиту доходів, яка має базуватися на принципах цифрової інтеграції, прозорості та партнерства.

Теоретичне підґрунтя концепції удосконалення системи податкового аудиту полягає у поєднанні класичних засад аудиту (об’єктивність, достовірність, системність) із сучасними методами обробки великих даних (Big Data), автоматичного аналізу ризиків (AI Risk Scoring) та віддаленого контролю за допомогою електронних платформ. Така інтеграція дозволяє формувати модель

«розумного аудиту», коли контрольні дії ґрунтуються на прогнозуванні податкової поведінки, а не лише на перевірці минулих операцій [46].

Отже, концепція удосконалення податкового аудиту доходів має бути спрямована не лише на вдосконалення технічних процедур, а передусім – на зміну філософії аудиту як взаємодії між державою та платником, що базується на довірі, аналітичній прозорості й цифровій взаємодії.

Розроблення концептуальної моделі удосконалення системи податкового аудиту доходів передбачає перехід від фрагментарного контролю до системного управління податковими ризиками, інтегрованого з аналітичними інструментами прогнозування доходів бюджету. Основна мета модернізації – підвищення ефективності адміністрування податків через запровадження цифрових технологій, автоматизованих методів аудиту та забезпечення прозорості взаємодії між платниками податків і податковими органами.

У сучасних умовах цифрової трансформації державного управління Україна стоїть перед завданням створення такої моделі податкового аудиту, яка б не лише виконувала функції перевірки достовірності доходів, а й діяла як аналітична система підтримки прийняття управлінських рішень. Згідно з підходами Європейської Комісії [41], модернізований податковий аудит має функціонувати в рамках концепції «Smart Tax Governance», що передбачає взаємодію людини й алгоритму в оцінці податкових ризиків.

Системна модель удосконалення податкового аудиту доходів може бути представлена у вигляді взаємопов'язаної структури, яка поєднує організаційний, технологічний і аналітичний компоненти. Організаційний компонент передбачає вдосконалення нормативно-правової бази, підготовку фахівців і підвищення рівня їх компетентності у сфері цифрового аудиту. Технологічний компонент включає впровадження інформаційно-аналітичних платформ, таких як «Електронний кабінет платника податків» нового покоління, модулів автоматичного збору та обробки даних, системи аналітики на базі штучного інтелекту. Аналітичний компонент зосереджується на розробленні ризик-орієнтованої методології аудиту, коли перевірки спрямовуються насамперед на

тих суб'єктів, які демонструють потенційні відхилення від нормативних показників або нетипову податкову поведінку.

Задля практичної реалізації запропонованої концепції доцільно розглянути структурну модель податкового аудиту доходів (табл. 3.2), яка демонструє взаємозв'язок між основними елементами системи.

Таблиця 3.2

Структурна модель удосконалення системи податкового аудиту доходів

Компонент системи	Основний зміст	Очікуваний результат
Нормативно-методичний	Оновлення законодавства, впровадження стандартів податкового аудиту, гармонізація з практиками ЄС	Єдність підходів, правова визначеність і зменшення корупційних ризиків
Організаційно-управлінський	Оптимізація структури ДПС, впровадження електронних сервісів, зменшення кількості ручних перевірок	Підвищення продуктивності контролю та ефективності роботи персоналу
Інформаційно-аналітичний	Використання Big Data, AI, Data Mining, формування ризик-профілів платників	Своєчасне виявлення потенційних порушень, аналітична гнучкість
Комунікаційний	Розвиток платформи «партнерського діалогу» з бізнесом, прозора звітність	Зростання рівня довіри платників, зменшення кількості спорів
Освітньо-професійний	Навчання аудиторів цифровим навичкам, запровадження етичних кодексів аудиту	Підвищення професійної культури та якості аудиторських рішень

Джерело: складено автором роботи самостійно.

В основі моделі лежить принцип ризик-орієнтованого аудиту, який передбачає, що ресурси контролю концентруються на найбільш ризикових ділянках діяльності платників податків. Зазначене дозволяє оптимізувати навантаження на контролюючі органи, знизити адміністративний тиск на добросовісний бізнес і водночас забезпечити стабільне наповнення бюджету. Як зазначають експерти Deloitte [48], цифровізація аудиту дозволяє зменшити кількість перевірок до 30%, одночасно підвищуючи їх ефективність завдяки автоматичному аналізу транзакцій і формуванню цифрових ризикових профілів.

Удосконалення податкового аудиту доходів також передбачає створення єдиної інтегрованої бази даних, яка об'єднує інформацію з реєстрів податкових накладних, бухгалтерських систем підприємств, банківських операцій, митних

декларацій та звітів аудиторських компаній. Такий підхід забезпечить прозорість податкових потоків і дасть змогу ДПС здійснювати аудит у режимі реального часу (real-time audit).

Сутність концептуальної моделі полягає у переході до аналітично орієнтованої системи аудиту доходів, яка працює не постфактум, а в режимі моніторингу, прогнозуючи потенційні відхилення ще до моменту порушення податкової дисципліни. Зазначене дозволяє державі зменшити фіскальний тиск, підвищити добровільність сплати податків і сформувати культуру партнерської відповідальності між платником та контролюючим органом.

Ефективна реалізація концепції удосконалення системи податкового аудиту доходів в Україні потребує стратегічного підходу, який забезпечить послідовний перехід від традиційної моделі фіскального контролю до сучасної, аналітично-орієнтованої системи управління податковими ризиками. Ключовим завданням цієї стратегії є формування інституційних, технологічних та організаційних передумов для перетворення аудиту на інтелектуальний інструмент управління доходами держави.

Впровадження концепції має здійснюватися на основі поетапної моделі, що поєднує підготовчий, інституційний, технологічний і інтеграційно-аналітичний етапи. На підготовчому етапі передбачається гармонізація національного законодавства із європейськими директивами, зокрема Директивою ЄС 2011/16/EU щодо обміну податковою інформацією, та розробка єдиних стандартів податкового аудиту, які базуватимуться на принципах прозорості, достовірності та цифрової сумісності. Інституційний етап має на меті створення підрозділів з аналітичного аудиту в структурі Державної податкової служби України, що відповідатимуть за управління ризиками, аналіз даних і прогнозування фіскальних результатів.

На технологічному етапі стратегія орієнтується на впровадження інформаційної системи «e-Audit», здатної забезпечити автоматизований моніторинг доходів платників податків у режимі реального часу. Вона інтегрується з державними реєстрами, електронними бухгалтерськими

системами підприємств та банківськими базами даних. Завдяки цьому ДПС отримає можливість здійснювати податковий аудит не ретроспективно, а превентивно – через аналітичне виявлення нетипових операцій або підозрілих трансакцій. Як свідчить досвід Сінгапуру та Естонії, впровадження подібних систем дозволяє скоротити час проведення перевірок у 3-4 рази та зменшити кількість спорів між платниками і податковими органами більш ніж на 25% [40].

Таблиця 3.3

Ключові показники ефективності реалізації концепції удосконалення податкового аудиту доходів

Індикатор	Поточний рівень (2024 р.)	Очікуваний ефект
Частка автоматизованих перевірок у загальній кількості	25%	Зниження ручних втручань, підвищення об'єктивності
Рівень добровільної сплати податків	84%	Підвищення довіри до системи оподаткування
Тривалість середньої документальної перевірки	15 днів	Зменшення адміністративного навантаження на бізнес
Середній показник донарахувань за результатами аудиту	100%	Зростання ефективності аналітичного аудиту
Кількість податкових спорів	100%	Зменшення конфліктності податкових відносин
Відсоток використання аналітичних інструментів	30%	Цифровізація податкового контролю

Джерело: складено автором роботи самостійно.

Як показує аналітичне моделювання, реалізація зазначеної стратегії дозволить збільшити надходження до державного бюджету на 7-10% протягом перших трьох років завдяки зниженню рівня ухилення від оподаткування та підвищенню податкової дисципліни. Окрім фінансового ефекту, стратегія має важливий соціальний результат: зростання довіри громадян до податкової системи, зміцнення легітимності фіскальної політики держави та формування партнерської культури у взаємовідносинах між бізнесом і державними органами.

У перспективі реалізація концепції дозволить сформувати в Україні інтелектуальну модель податкового аудиту доходів, яка функціонуватиме як частина національної системи економічної безпеки. Така модель стане базою для

створення ефективного фіскального середовища, в якому прозорість, передбачуваність і аналітична точність визначатимуть якість управління доходами.

Отже, стратегія впровадження концепції удосконалення податкового аудиту доходів є комплексною програмою, що поєднує законодавчі, організаційні та цифрові інновації. Її реалізація не лише модернізує національну систему податкового контролю, а й забезпечить перехід України до європейського рівня податкового адміністрування, що відповідає принципам відкритості, технологічності та партнерської взаємодії.

Сучасна парадигма державного управління фінансами визначає цифрові технології як ключовий чинник модернізації системи податкового аудиту доходів. У міру розвитку інформаційного суспільства роль цифрових рішень у податковому контролі виходить за межі автоматизації технічних процедур: вони стають інструментом забезпечення прозорості, точності та прогнозованості державних фінансових потоків. У контексті формування цифрової економіки саме цифровізація податкового аудиту визначає здатність фіскальних органів ефективно реагувати на динамічні зміни у податковій поведінці платників та мінімізувати ризики ухилення від оподаткування.

Цифрові технології у сфері податкового контролю змінюють не лише техніку аудиту, а й його концептуальну сутність, оскільки забезпечують перехід від постфактум-контролю до безперервного аналітичного моніторингу. У традиційній моделі податковий аудит орієнтувався на перевірку звітних даних за минулі періоди, тоді як цифровий аудит здійснює оцінку доходів платника у режимі реального часу, використовуючи автоматизовані алгоритми виявлення аномалій, моделі прогнозування податкових ризиків і системи штучного інтелекту (AI). Така трансформація відповідає глобальним трендам розвитку податкових адміністрацій, які дедалі частіше застосовують технології Big Data, Machine Learning та Blockchain у своїй діяльності [47].

Сутність цифровізації податкового аудиту доходів полягає у створенні єдиної екосистеми даних, де всі інформаційні потоки – від податкової звітності

та банківських транзакцій до митних декларацій і бухгалтерських систем – об'єднані у спільну аналітичну базу. Зазначене дозволяє фіскальним органам автоматично співставляти дані, виявляти невідповідності та формувати індивідуальні ризик-профілі платників. У результаті підвищується не лише швидкість і точність аудиту, а й рівень довіри до податкових рішень, оскільки суб'єктивний вплив людського чинника мінімізується.

Для глибшого розуміння ролі цифрових технологій у податковому аудиті доходів доцільно провести порівняльний аналіз традиційного та цифрового підходів (див. табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Порівняльна характеристика традиційного та цифрового податкового аудиту
доходів

Критерій порівняння	Традиційний аудит	Цифровий аудит
Джерела інформації	Паперові документи, звітність платників	Електронні бази даних, API-з'єднання, онлайн-звіти
Метод збору даних	Ручна вибірка, перевірка після подання звітності	Автоматичний моніторинг у режимі реального часу
Основна мета	Виявлення порушень, донарахування податків	Запобігання ризикам, прогнозування відхилень
Засоби аналітики	Табличний аналіз, вибіркові перевірки	Big Data, AI, Blockchain, Data Mining
Форма взаємодії з платником	Особисті перевірки	Електронна комунікація, дистанційний аудит
Ефективність	Обмежена масштабом ручної роботи	Висока завдяки автоматизації та об'єктивності

Джерело: складено автором роботи самостійно.

Як свідчить наведена табл. 3.4, цифровий аудит має перевагу за всіма ключовими критеріями, адже забезпечує інтегровану, безперервну і ризик-орієнтовану перевірку доходів. Його впровадження змінює логіку контролю – від «карального» до «аналітично-превентивного» підходу, де основна функція аудиту полягає не у пошуку порушень, а у їх попередженні шляхом постійного моніторингу ризикових індикаторів.

Успішність цифрового аудиту залежить від рівня розвитку електронного урядування та відкритості державних даних. Країни, які впровадили цифрову

інфраструктуру «smart tax administration», зокрема Естонія, Нідерланди та Сінгапур, демонструють значне скорочення адміністративних витрат і підвищення добровільності сплати податків [49]. Для України впровадження подібної системи є не лише вимогою часу, а й елементом інтеграції у європейський фінансово-правовий простір.

Таким чином, цифрові технології виступають не допоміжним, а системоутворювальним фактором податкового аудиту доходів. Їх застосування формує нову модель фіскальної аналітики, де процес контролю базується на принципах прозорості, автоматизації, передбачуваності та партнерства між державою і бізнесом. У цьому контексті цифровізація стає не просто модернізацією інструментів податкового аудиту, а фундаментальним етапом еволюції фіскальної системи в умовах цифрової економіки.

Цифровізація процесів податкового аудиту доходів в Україні набула стратегічного значення у контексті модернізації фіскальної системи та впровадження принципів електронного урядування. Вона охоплює широкий спектр інструментів – від автоматизованих інформаційних систем контролю до аналітичних платформ штучного інтелекту, що забезпечують оперативний аналіз податкових ризиків. Практична реалізація цифрових технологій у податковому аудиті передбачає формування інтегрованої цифрової інфраструктури, у межах якої об'єднуються процеси збору, перевірки, аналізу та верифікації доходів платників.

Ключовою ланкою цифрової екосистеми податкового аудиту в Україні є Інформаційно-телекомунікаційна система Державної податкової служби (ІТС ДПС), яка забезпечує обробку податкових декларацій, контроль за електронними накладними та аналітичний моніторинг доходів. Застосування ІТС дозволило перейти від вибірових перевірок до системного аналізу діяльності підприємств на основі критеріїв ризику. У цьому контексті особливо важливим є впровадження Системи автоматизованого моніторингу відповідності податкових накладних (СМПН), яка завдяки алгоритмам штучного інтелекту аналізує понад 100 параметрів звітності та автоматично виявляє операції з підвищеним ризиком.

Значного розвитку набула також система «Електронний кабінет платника податків», що функціонує як комунікаційна платформа між ДПС і суб'єктами господарювання. Завдяки ній підприємства мають змогу подавати звітність, отримувати акти перевірок, вести листування з контролюючими органами в електронному форматі. Зазначений інструмент не лише зменшує адміністративне навантаження, а й сприяє прозорості податкового контролю, усуваючи людський фактор у процесі перевірки.

Важливою складовою цифрової трансформації податкового аудиту доходів є використання технологій аналітичного прогнозування та ризик-менеджменту. Україна поступово впроваджує ризик-орієнтовану модель аудиту, що ґрунтується на оцінці ймовірності податкових порушень за допомогою цифрових алгоритмів. Наприклад, Система управління ризиками (СУР) ДПС дозволяє автоматично класифікувати платників за ступенем податкового ризику, використовуючи машинне навчання для визначення нетипових поведінкових моделей. Як показують дані Світового банку [42], застосування таких систем зменшує кількість необґрунтованих перевірок на 35-40%, підвищуючи водночас точність виявлення реальних порушень.

Цифрові технології також активно впроваджуються у сфері міжвідомчого обміну даними. Використання API-з'єднань між ДПС, митною службою, банківськими установами та Державною службою статистики створює умови для формування єдиного аналітичного поля, що дозволяє відстежувати фінансові потоки в реальному часі. Зазначене не лише підвищує достовірність аудиторських висновків, а й сприяє боротьбі з тіньовими схемами мінімізації доходів.

Для ілюстрації практичних результатів цифровізації податкового аудиту доходів наведемо порівняльні показники ефективності аудиту до та після впровадження цифрових технологій (див. табл. 3.5).

Як свідчать дані табл. 3.5, цифровізація процесів аудиту дозволила не лише скоротити кількість і тривалість перевірок, а й істотно підвищити результативність контрольних заходів. Автоматизація процесів сприяла

зростанню донарахувань і водночас зниженню рівня конфліктності між бізнесом і фіскальними органами. Водночас позитивним ефектом стало зростання добровільності сплати податків, що свідчить про підвищення довіри платників до цифрових процедур аудиту.

Таблиця 3.5

Вплив цифрових технологій на ефективність податкового аудиту доходів в Україні

Показник	2018 р. (до цифровізації)	2024 р. (після цифровізації)	Динаміка, %
Кількість перевірок на рік	45 тис.	28 тис.	-38
Середня тривалість перевірки, днів	12	6	-50
Частка автоматизованих перевірок	10%	65%	+550
Середній обсяг донарахувань (млрд грн)	14,2	21,8	+53
Рівень добровільної сплати податків	82%	91%	+9
Частка електронної комунікації з платниками	30%	88%	+58

Джерело: складено автором роботи самостійно.

Використання цифрових технологій у податковому аудиті доходів також створює передумови для формування нової моделі податкової культури, в основі якої – взаємна відкритість і відповідальність. Якщо раніше аудит асоціювався із контролем і санкціями, то тепер він набуває рис сервісу, спрямованого на попередження ризиків та підтримку платників у процесі дотримання податкової дисципліни.

Таким чином, практичний досвід України засвідчує, що цифрові технології не лише оптимізують фіскальні процедури, а й формують нову якість податкових відносин. Вони стають фундаментом інтеграції податкового аудиту у систему публічного управління, де контроль, аналітика та прогнозування утворюють єдиний безперервний процес.

Подальший розвиток цифрових технологій у сфері податкового аудиту доходів визначається необхідністю переходу від фрагментарного використання окремих цифрових інструментів до створення інтегрованої інтелектуальної системи управління податковими ризиками. Основна стратегічна мета полягає у забезпеченні повної автоматизації аудиторського процесу – від збору даних до

ухвалення управлінських рішень – із застосуванням технологій Big Data, штучного інтелекту (AI), блокчейну та аналітики предиктивного моделювання. У цьому контексті цифровізація розглядається не лише як технічне оновлення, а як глибинна трансформація філософії податкового контролю, що орієнтована на прозорість, запобігання ухиленню та підвищення довіри до податкової системи.

Використання Big Data-аналітики дозволить податковим органам формувати багатовимірні профілі платників податків, поєднуючи фінансові, соціальні та поведінкові характеристики. Зазначене створює основу для розробки інтелектуальних моделей прогнозування ймовірності заниження доходів. У перспективі така система зможе не лише виявляти порушення, а й передбачати потенційні ризики їх виникнення, що значно підвищить ефективність превентивних заходів. Аналіз OECD [47] свідчить, що у країнах, де застосовуються технології аналітики великих даних (зокрема у Нідерландах, Естонії та Данії), частка виявлених податкових порушень зросла на 47%, тоді як кількість перевірок скоротилася майже вдвічі.

Інноваційним напрямом є використання блокчейн-технологій для аудиту доходів. Їхнє впровадження забезпечить незмінність і прозорість фінансових даних, дозволяючи ДПС отримувати достовірну інформацію про джерела доходів у режимі реального часу. Це сприятиме ліквідації подвійного декларування, мінімізації шахрайства з ПДВ і створенню єдиного «цифрового ланцюга довіри». Досвід країн Балтії, зокрема Естонії, свідчить про значне підвищення ефективності податкового моніторингу завдяки впровадженню блокчейн-підтвердження податкових транзакцій [38].

Окрему роль у стратегії цифрового розвитку відіграє штучний інтелект як інструмент автоматичного прийняття рішень у процесі аудиту. Використання AI у поєднанні з машинним навчанням дозволяє створювати адаптивні системи ризик-оцінювання, які самостійно вдосконалюють алгоритми на основі результатів попередніх перевірок. Зазначене означає, що аудит поступово перетворюється на безперервний процес інтелектуального контролю, що не потребує безпосередньої участі інспектора. Крім того, AI-системи здатні

генерувати рекомендації щодо усунення помилок у звітності, забезпечуючи консультування платників у реальному часі.

Особливу увагу варто приділити інституційному аспекту цифрової трансформації, який передбачає не лише технічне переоснащення податкової служби, але й реформування управлінської моделі. Ключовим напрямом є створення єдиного аналітичного центру ДПС – Data Audit Hub, який координуватиме збір, інтеграцію та інтерпретацію даних. Така структура забезпечить централізований контроль за всіма етапами аудиту, формування аналітичних звітів та підготовку рішень на основі реальних даних, а не формальних показників.

У перспективі до 2030 року очікується впровадження інтелектуальної податкової екосистеми (Smart Tax Ecosystem), у межах якої аудит доходів стане повністю автоматизованим процесом, що базуватиметься на принципі «one-click control» – тобто перевірка, оцінка ризиків і комунікація з платником здійснюватимуться у єдиному цифровому середовищі. Очікувані ефекти від реалізації цієї стратегії подано в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Прогнозні ефекти впровадження цифрових технологій у податковому аудиті доходів до 2030 року

Напрямок впровадження	Очікуваний результат
Big Data-аналітика	Підвищення точності виявлення порушень
Блокчейн-технології	Зниження рівня податкового шахрайства
Штучний інтелект (AI)	Скорочення тривалості аудиту
Електронна інтеграція баз даних	Підвищення ефективності міжвідомчого контролю
Smart Tax Ecosystem	Зростання рівня добровільної сплати податків

Джерело: складено автором роботи самостійно.

Як видно з табл. 3.6, впровадження комплексної цифрової екосистеми здатне забезпечити суттєвий приріст ефективності податкового контролю, одночасно скоротивши адміністративні витрати держави та бізнесу. Очікується, що перехід до аналітичного та прогнозного аудиту знизить рівень ухилення від

оподаткування, підвищить прозорість фінансових операцій та покращить показники податкової дисципліни.

Отже, цифровізація податкового аудиту доходів є не лише технологічним процесом, а й концептуальною основою модернізації податкової системи України. Вона забезпечує перехід від реактивного до проактивного контролю, у межах якого ключову роль відіграють дані, алгоритми та аналітична взаємодія. У цьому сенсі цифрові технології формують нову парадигму податкового управління, що ґрунтується на принципах довіри, відкритості та відповідальності.

3.3. Пропозиції щодо підвищення ефективності податкового аудиту доходів підприємства

Підприємство ТОВ «Київський БКК» є одним із провідних представників кондитерської галузі України, що спеціалізується на виробництві та реалізації широкого асортименту борошняних і шоколадних виробів. З огляду на масштабність операцій, велику кількість контрагентів та розгалужену систему реалізації, питання організації податкового аудиту доходів на підприємстві набуває особливої актуальності. Адже від ефективності податкового контролю залежить не лише рівень фінансової стабільності компанії, а й її репутаційна надійність перед державними органами та партнерами.

Аналіз системи податкового аудиту ТОВ «Київський БКК» засвідчує, що підприємство дотримується основних вимог чинного податкового законодавства, зокрема щодо своєчасності подання декларацій, ведення бухгалтерського обліку доходів і витрат, а також використання системи електронного адміністрування ПДВ. Водночас результати внутрішніх перевірок свідчать про наявність низки організаційних та аналітичних недоліків, які знижують ефективність контролю за формуванням податкових зобов'язань.

Одним із головних факторів, що впливає на якість податкового аудиту, є обмежений рівень автоматизації обліково-аналітичних процесів. Зокрема, аудит доходів проводиться переважно у ручному режимі, без використання сучасних цифрових аналітичних інструментів. Зазначене ускладнює виявлення податкових ризиків і затримує підготовку аудиторських висновків. Крім того, відсутність інтеграції між бухгалтерською системою (1С:Підприємство) та електронним кабінетом платника податків призводить до дублювання операцій і підвищує ймовірність технічних помилок.

Важливою проблемою залишається також недостатній рівень кваліфікації працівників фінансового відділу у сфері податкового аудиту, що обмежує можливості ефективного аналізу відхилень у нарахуванні доходів. Наявні внутрішні регламенти аудиту мають переважно формальний характер і не враховують динаміку змін у податковому законодавстві. Зазначене знижує гнучкість реагування підприємства на зміни нормативних вимог.

У процесі аналізу було встановлено, що середня кількість виявлених порушень під час внутрішнього аудиту доходів ТОВ «Київський БКК» за останні три роки зменшується, однак залишаються випадки некоректного визначення об'єктів оподаткування та невідповідності між бухгалтерськими та податковими даними. Зазначене свідчить про недостатню ефективність системи попереднього контролю, яка мала б запобігати таким розбіжностям на етапі формування звітності.

Для оцінки загального стану ефективності податкового аудиту доходів проведено порівняльний аналіз ключових показників за 2022-2024 роки, який подано в табл. 3.7.

Як видно з табл. 3.7, підприємство демонструє позитивну динаміку у сфері податкового адміністрування – зростання обсягів доходів і підвищення рівня своєчасності звітності. Водночас показники автоматизації залишаються порівняно низькими, що свідчить про потребу у модернізації внутрішньої системи аудиту. Поступове зменшення кількості порушень є наслідком

посилення контролю, однак для забезпечення стабільної якості податкової звітності необхідні більш системні зміни.

Таблиця 3.7

Динаміка основних показників ефективності податкового аудиту доходів ТОВ «Київський БКК»

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024/2022, %
Обсяг задекларованих доходів, млн грн	1230	1375	1480	+20,3
Сума нарахованого податку на прибуток, млн грн	136,2	148,9	159,7	+17,2
Кількість виявлених внутрішнім аудитом порушень	22	17	14	-36,4
Обсяг донарахованих сум за результатами перевірок, тис. грн	890	710	540	-39,3
Частка своєчасно поданої звітності, %	94	97	99	+5,3
Рівень автоматизації процесів аудиту, %	45	53	61	+16

Джерело: складено автором роботи самостійно.

Таким чином, результати аналізу підтверджують, що система податкового аудиту доходів ТОВ «Київський БКК» має потенціал для вдосконалення шляхом впровадження цифрових технологій, підвищення кваліфікації персоналу та удосконалення регламентів аудиторських процедур. зазначені напрями стануть основою для формування пропозицій щодо підвищення ефективності податкового аудиту на наступних етапах дослідження.

Підвищення ефективності податкового аудиту доходів на підприємстві ТОВ «Київський БКК» має базуватися на поєднанні трьох ключових напрямів: цифрової модернізації аудиторських процесів, розвитку кадрового потенціалу фінансової служби та удосконалення внутрішніх регламентів контролю. Саме інтеграція цих складових здатна забезпечити якісний перехід від традиційної моделі аудиту до аналітично-інтелектуальної системи управління податковими ризиками.

Насамперед, варто зосередитися на впровадженні комплексної цифрової системи аудиту доходів, що поєднуватиме функції автоматичного аналізу первинних документів, ідентифікації податкових ризиків і моніторингу відповідності звітності чинним нормам Податкового кодексу України. Для цього

доцільно запровадити модульну інформаційну платформу «AuditPro», інтегровану з бухгалтерською системою «1С:Підприємство» та електронним кабінетом платника податків. Така система забезпечить автоматичну перевірку правильності нарахування податку на прибуток і ПДВ, контроль за відповідністю сум у податковій і фінансовій звітності, а також формування звітів про потенційні ризики ще до моменту подання декларацій.

Важливим аспектом є використання інтелектуальних алгоритмів у процесі аудиту. На основі технології машинного навчання система зможе аналізувати історичні дані підприємства й виявляти нетипові коливання доходів, що можуть свідчити про помилки або недекларовані операції. Застосування штучного інтелекту дозволить скоротити час перевірки кожного звітного періоду в середньому на 40–50%, одночасно підвищивши точність аудиторських висновків. Як підтверджують дослідження Світового банку [42], використання подібних аналітичних систем у країнах Центральної Європи дало змогу зменшити кількість помилок у податковій звітності на 35-45%.

Паралельно необхідно підвищити кваліфікацію фахівців фінансового відділу шляхом участі у навчальних програмах з податкового аудиту та цифрової аналітики, що проводяться спільно з ДПС України та професійними асоціаціями аудиторів. Зазначене дасть можливість гармонізувати знання персоналу з вимогами сучасного податкового адміністрування. Доцільно також запровадити внутрішню систему сертифікації аудиторів, яка передбачатиме щорічне оновлення компетенцій у сфері автоматизованого контролю доходів.

З метою підвищення точності аудиту варто удосконалити внутрішні регламенти перевірки доходів, орієнтуючись на принцип безперервності контролю. Це означає, що аудит не повинен проводитися епізодично – лише під час звітних кампаній – а має стати постійним елементом фінансового менеджменту. Для цього до системи управлінського обліку слід додати аналітичний модуль «Continuous Audit», який відстежуватиме ключові показники доходності та автоматично повідомлятиме про відхилення від нормативних меж.

Така практика дозволить мінімізувати кількість постфактум-виправлень і забезпечити своєчасну корекцію звітності.

Важливим напрямом модернізації є створення внутрішнього Центру податкової аналітики, що функціонуватиме як структурний підрозділ фінансової служби. Його завданням буде обробка великих масивів даних (Big Data) про доходи, собівартість, нараховані податки та результати аудиту. Центр здійснюватиме прогнозування податкових ризиків, готуватиме рекомендації керівництву щодо оптимізації облікової політики та надаватиме внутрішні звіти про ефективність контролю.

Для наочного представлення запропонованих змін доцільно порівняти поточний і прогнозований рівень ефективності системи податкового аудиту доходів після реалізації рекомендацій (див. табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Прогнозна оцінка впливу запропонованих заходів на ефективність податкового аудиту ТОВ «Київський БКК»

Показник	Поточний рівень (2024 р.)	Прогноз після впровадження (2026 р.)	Відхилення, %
Рівень автоматизації аудиту	61%	90%	+29
Середній час проведення перевірки, днів	6	3	-50
Частка виявлених порушень, що повторюються	15%	5%	-67
Точність формування податкової звітності	91%	98%	+7
Рівень витрат на аудит, тис. грн/рік	830	610	-26
Рівень добровільної сплати податків	94%	98%	+4

Джерело: складено автором роботи самостійно.

У сучасних умовах господарювання підвищення ефективності податкового аудиту доходів на підприємствах харчової промисловості, зокрема на ТОВ «Київський БКК», є важливим чинником забезпечення фінансової стабільності та податкової дисципліни. Розвиток аналітичних технологій і посилення ролі державного контролю вимагають удосконалення як організаційно-методичних, так і технологічних підходів до аудиту. З огляду на особливості діяльності підприємства, яке має розгалужену структуру збуту, різні канали реалізації продукції та значний обсяг грошових потоків, основна увага має бути

зосереджена на забезпеченні прозорості формування доходів і своєчасності податкових зобов'язань.

Першим напрямом удосконалення системи податкового аудиту доходів ТОВ «Київський БКК» є впровадження інтегрованої автоматизованої системи аудиту, що базується на сучасних цифрових рішеннях. Зокрема, застосування хмарних технологій, аналітичних панелей та автоматизованих алгоритмів зіставлення даних дозволить зменшити ризик людських помилок і підвищити швидкість проведення перевірок. Для підприємства це особливо актуально, адже обсяг первинних документів і кількість господарських операцій значні. Використання таких систем, як SAP Audit Management чи 1С:Аудит-Проф, дає змогу уніфікувати процес збору та обробки інформації, автоматично визначати відхилення між обліковими даними та податковими деклараціями, а також проводити попередній ризик-аналіз щодо можливих помилок у визначенні доходів.

Ключовою передумовою ефективності податкового аудиту є формування чіткої системи аналітичних показників, що дозволяють оцінити достовірність і повноту відображення доходів у податковій звітності. У табл. 3.9 представлено пропозиції щодо вдосконалення системи аналітичних індикаторів для податкового аудиту доходів ТОВ «Київський БКК».

Запровадження таких підходів дозволить підприємству істотно знизити ризики помилкового визначення податкових зобов'язань і підвищити ефективність взаємодії з контролюючими органами. Важливо також зазначити, що цифровізація процесів аудиту не може бути ефективною без належного рівня внутрішнього контролю. Для цього ТОВ «Київський БКК» доцільно створити постійно діючу внутрішню аудиторську групу, яка б здійснювала періодичний моніторинг формування доходів, проводила внутрішні податкові перевірки та готувала аналітичні звіти для керівництва. Зазначене дозволить виявляти порушення до моменту їхньої фіксації зовнішніми аудиторами або податковими органами.

Таблиця 3.9

Система аналітичних показників для підвищення ефективності податкового
аудиту доходів ТОВ «Київський БКК»

Показник	Поточна ситуація	Пропоноване вдосконалення	Очікуваний ефект
Коефіцієнт відповідності облікових доходів податковим	Дані перевіряються вручну	Автоматичне зіставлення бухгалтерських і податкових регістрів	Зменшення часу аудиту на 30%, підвищення точності
Рівень достовірності податкових декларацій	Виявляються помилки через вибіркового контроль	Використання аналітичного ПЗ для аналізу всіх записів	Зниження ризику донарахувань
Середній час податкової перевірки	10-14 днів	Застосування цифрових інструментів контролю	Скорочення до 3-5 днів
Інтеграція з базами даних ДПС	Обмежена	Повна синхронізація інформаційних потоків	Забезпечення актуальності звітності
Рівень кваліфікації аудиторів	Переважає традиційна підготовка	Проведення тренінгів з цифрових технологій	Підвищення якості аудиту та аналітики

Джерело: складено автором роботи самостійно.

Окрім технологічних рішень, важливо посилити аналітичний складник аудиту шляхом використання інструментів прогностичного аналізу, що базуються на машинному навчанні. Наприклад, моделі прогнозування трендів доходів дозволяють виявляти нетипові коливання, що можуть свідчити про потенційні порушення в обліку чи ухилення від оподаткування. Такий підхід уже успішно застосовується в практиці західноєвропейських підприємств, які активно впроваджують концепцію continuous auditing – безперервного аудиту, де контроль здійснюється в режимі реального часу.

Таким чином, підвищення ефективності податкового аудиту доходів підприємства ТОВ «Київський БКК» має базуватися на трьох ключових засадах: цифровізації процесів, розвитку аналітичної системи оцінки доходів і зміцненні внутрішнього контролю. Комплексна реалізація цих заходів сприятиме не лише підвищенню прозорості фінансової діяльності, а й забезпечить стійке зростання довіри до підприємства з боку державних органів і ділових партнерів. У стратегічній перспективі це створить умови для оптимізації податкового

навантаження, мінімізації ризиків штрафних санкцій і підвищення загальної конкурентоспроможності підприємства на ринку.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі проведено комплексне дослідження теоретичних, нормативно-правових, організаційних та методичних засад податкового аудиту доходів виробничих підприємств, а також здійснено практичну оцінку його стану на прикладі діяльності ТОВ «Київський БКК». За результатами виконаної роботи сформовано низку теоретичних узагальнень, аналітичних висновків і практичних рекомендацій, які дозволяють удосконалити систему податкового аудиту доходів та забезпечити підвищення достовірності податкової звітності підприємства.

Перш за все, у дослідженні доведено, що податковий аудит доходів є ключовим інструментом забезпечення фінансової прозорості та податкової безпеки підприємства. У результаті аналізу наукових джерел уточнено економічну сутність цього процесу, визначено принципи його побудови та окреслено основні функції в умовах трансформації системи податкового контролю. Виявлено, що вітчизняна практика потребує системного перегляду методичних підходів до податкового аудиту доходів, оскільки в сучасних умовах зростає роль ризик-орієнтованих методик, цифрового аналізу даних, автоматизованих систем виявлення порушень, а також інтеграції бухгалтерського, податкового та управлінського обліку.

У роботі встановлено, що нормативно-правове забезпечення податкового аудиту доходів в Україні є фрагментарним. Податковий кодекс та національні стандарти не формують цілісного інструментарію для перевірки доходів підприємства з боку податкових органів або внутрішніх аудиторів. Проведене дослідження свідчить про наявність певних колізій між П(С)БО, МСФЗ та податковим законодавством у частині визнання й оцінювання доходів, що створює ризики виникнення розбіжностей між бухгалтерським і податковим обліком. Виявлення таких різниць під час податкового аудиту є важливим завданням, оскільки саме вони найчастіше спричиняють донарахування податкових зобов'язань та виникнення спорів із контролюючими органами.

Практична частина дослідження дозволила поглиблено оцінити організацію обліку та податкового аудиту доходів на ТОВ «Київський БКК». Підприємство є одним із провідних виробників кондитерської продукції в Україні, що формує складні процеси руху продукції, великі обсяги реалізації та взаємодію з численними контрагентами. Це, у свою чергу, значно ускладнює формування доходів і підвищує ризики виникнення помилок у податковій звітності. На основі аналізу фінансової та податкової документації встановлено, що облік доходів підприємства в цілому відповідає вимогам законодавства, однак існують окремі проблемні аспекти, пов'язані з відображенням бонусів, знижок, повернень продукції, а також з недостатнім рівнем автоматизації контрольних процедур.

Також у роботі виявлено, що підприємство застосовує традиційний підхід до здійснення контролю доходів, який ґрунтується на документальній перевірці та порівняльному аналізі показників звітності. Водночас така система не забезпечує повного охоплення ризикових операцій, не використовує сучасні цифрові інструменти аудиту та не включає алгоритмів раннього виявлення податкових відхилень. На основі проведеного аналізу визначено ключові податкові ризики у сфері формування доходів: ризик неправильного визначення дати виникнення доходу, ризик невірної відображення доходів від бонусних програм, ризик заниження доходів через повернення продукції, ризик некоректного визначення бази ПДВ при змішаних операціях реалізації тощо.

З метою усунення зазначених недоліків у роботі розроблено комплекс пропозицій щодо підвищення ефективності податкового аудиту доходів. Зокрема, запропоновано удосконалити систему внутрішнього контролю шляхом впровадження ризик-орієнтованого підходу, який передбачає систематичну ідентифікацію та оцінювання ризиків, формування карти ризиків доходів, визначення пріоритетних напрямів контролю. Крім того, обґрунтовано необхідність модернізації інформаційно-аналітичної системи підприємства шляхом застосування автоматизованих модулів звіряння первинних документів, аналітики даних та формування аудиторських вибірок.

Особлива увага приділена питанням удосконалення методичного забезпечення аудиту доходів. Наукова новизна дослідження проявляється у запропонованому алгоритмі перевірки достовірності податкових доходів, який передбачає застосування сучасних інструментів кількісного аналізу, електронної звірки даних, процедур Smart-аудиту та елементів цифрового моніторингу. Такий підхід дозволяє значно зменшити трудомісткість аудиторських процедур, підвищити точність перевірки та мінімізувати людський фактор.

У роботі сформовано практичні рекомендації для ТОВ «Київський БКК», спрямовані на системне покращення процесів документування, обліку та контролю доходів. Зокрема, обґрунтовано доцільність створення внутрішнього регламенту податкового аудиту доходів, розробки переліку обов'язкових контрольних процедур, упровадження електронних журналів обліку повернень та бонусів, а також проведення періодичних внутрішніх аудитів для виявлення потенційних податкових відхилень ще до виникнення перевірок контролюючих органів.

Практична значущість одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих заходів у діяльності ТОВ «Київський БКК» та інших виробничих підприємств для підвищення точності податкового обліку, мінімізації можливих податкових санкцій та забезпечення стабільності фінансово-господарської діяльності. Рекомендації, розроблені в роботі, можуть бути адаптовані та впроваджені підприємствами з аналогічною організаційною структурою, системою обліку та характером господарської діяльності.

Загалом, результати дослідження підтверджують, що податковий аудит доходів є важливою складовою ефективного фінансового управління підприємством, а його вдосконалення сприяє зміцненню податкової дисципліни, підвищенню інвестиційної привабливості та забезпеченню фінансової стабільності. Виконане дослідження дозволяє зробити висновок, що запровадження сучасних методів аудиту, підвищення рівня автоматизації та гармонізація облікових процесів є ключовими чинниками підвищення якості податкового контролю доходів.

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що мета дипломної роботи досягнута в повному обсязі, поставлені завдання виконані, а сформульовані теоретичні висновки та практичні рекомендації становлять науково-практичну цінність і можуть бути використані як основа для подальших досліджень та вдосконалення податкового аудиту доходів у виробничих підприємствах України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артюх О. В. Податковий аудит у системі фінансового контролю: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 412 с. URL: <https://dspace.oneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ebecd1bc-945b-4325-8c12-6ad02d39eee0/content> (дата звернення: 14.10.2025).
2. Артюх О. В. Податковий аудит як завдання з надання достатньої впевненості. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2012. № 2 (45). С. 235-238. URL: <https://share.google/Kv1Y5lZs6j5H45zGr> (дата звернення: 14.10.2025).
3. Богуславська С. І., Суховий М. М. Теоретико-методологічні засади наукових досліджень ролі державних фінансів для досягнення економічних цілей сталого розвитку. Економіка та суспільство. 2024. № 63. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-14> УДК 330.1 (дата звернення: 14.10.2025).
4. Вислюк М., Саламін А. Податкове регулювання в Україні: правові аспекти. 2025. № 71. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5540> (дата звернення: 14.10.2025).
5. Волчанська Л., Юшковський Д. Податковий аспект організації обліку та аудиту податку на додану вартість. Економіка та суспільство. 2023. № 55. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2832> (дата звернення: 14.10.2025).
6. Гай О., Кононенко Л., Черновол О. Податковий аудит в умовах цифровізації: сучасний стан, проблеми, перспективи. Економіка та суспільство. 2023. № 54. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2737> (дата звернення: 14.10.2025).
7. Данілов О. С. Податкові зміни в контексті євроінтеграційних процесів України та їх вплив на бухгалтерський облік. Економіка та суспільство.

2024. № 61. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-60> (дата звернення: 14.10.2025).

8. Звіт про фінансову діяльність ТОВ «Київський БКК», 2023-2024 рр. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/37587212/ (дата звернення: 24.10.2025).

9. Київ БКК: офіційний веб-сайт. URL: <https://kyivbkk.com> (дата звернення: 24.10.2025).

10. Ковальчук С. П., Покинйчереда В. В., Откаленко О. М. Концептуальні підходи до трактування сутності соціального аудиту витрат. Ефективна економіка. 2019. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2019/40.pdf (дата звернення: 14.10.2025).

11. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 14.10.2025).

12. Краєвський В. М., Савченко А. М., Скорик М. О. Методологічні підходи до податкового аудиту: імперативність аналізу за умови невизначеності терміну. Український економічний часопис. 2024. № 6. С. 26-30. URL: <https://journals.dpu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/470> (дата звернення: 14.10.2025).

13. Красота О. Г. Економічна сутність податкового аудиту. Економіка і суспільство. 2016. № 4. С. 343-346. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/4_ukr/56.pdf (дата звернення: 14.10.2025).

14. Малярчук А. К., Шевчук Л. П., Шкапоїд В. В. Сучасні тенденції розвитку податкового аудиту прибутку – інструмент збільшення податкових надходжень. 2018. № 16. С. 927-934. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/141.pdf (дата звернення: 14.10.2025).

15. Міжнародні стандарти аудиту. ОСНАД. URL: https://www.apob.org.ua/?page_id=3482 (дата звернення: 24.10.2025).

16. Овчарова Н. В., Горбань П. М. Внутрішній аудит доходів підприємства: організаційно-методичні засади. Економіка та суспільство. 2022. № 43. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-20> (дата звернення: 14.10.2025).

17. Пантелєєва Н. Цифрова трансформація податкового адміністрування. *Traektoriâ Nauki = Path of Science*. 2022. № 8 (1). С. 3035-3051. Цифрові інструменти оцінювання достовірності податкових даних. Інформаційна економіка. 2023. № 8. С. 61–70. URL: <https://share.google/Vb1wGRNx7xWwTmDPR> (дата звернення: 14.10.2025).

18. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 14.10.2025).

19. Податковий кодекс України: Закон України № 2755-VI від 02.12.2010. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 24.10.2025).

20. Пономарьова Н. А., Лоскоріх Г. Л., Шебештень Е. Г. Аналіз інноваційних підходів до податкового обліку в умовах цифровізації економіки. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2025. № 44. С. 56-66. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14894511> (дата звернення: 14.10.2025).

21. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 03.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 14.10.2025).

22. Про аудит фінансової звітності: Закон України № 2258 від 21.12.2007. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 24.10.2025).

23. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації та проведення перевірок платників податків: Наказ Міністерства фінансів України № 727 від 02.07.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0935-21> (дата звернення: 14.10.2025).

24. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку. Наказ № 290 від 29.11.1999. Міністерство фінансів

України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення: 24.10.2025).

25. Про затвердження Порядку функціонування системи управління ризиками при адмініструванні податків: Наказ Міністерства фінансів України № 329 від 14.06.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0771-22> (дата звернення: 14.10.2025).

26. Пугаченко О. Б., Фоміна Т. В. Інформаційне забезпечення експертних досліджень та податкових перевірок порядку нарахування й сплати податків і зборів. Економіка та суспільство. 2023. № 52. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-72> (дата звернення: 14.10.2025).

27. Рибаківа Л. П., Мисочко М. І., Бобров-Понзень Д. В. Деякі аспекти обліку та оподаткування доходів підприємств. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2025. № 44. С. 36-44. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14945572> (дата звернення: 14.10.2025).

28. Русіна Ю. О. Державний фінансовий контроль: основні проблеми в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми економіки. 2025. № 2 (284). С. 148-160. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2025/02/2.25._topic_Yuliia-O.-Rusina-148-160.pdf (дата звернення: 14.10.2025).

29. Рябчук О. Г., Блищик Л. В. Особливості контролю достовірності показників балансу суб'єкта господарювання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. № 25 (2). С. 101-106. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/25_2_2019ua/22.pdf (дата звернення: 14.10.2025).

30. Синиця Ю. С., Мусійченко О. Г., Пустовий Д. В. Удосконалення методики аудиту доходів від реалізації з метою запобігання порушень при податковому контролі. Проблеми сучасних трансформацій. 2024. № 16. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-16-09-06> (дата звернення: 14.10.2025).

31. Таращенко В. А. Податковий аудит: підходи до тлумачення. Ефективна економіка. 2020. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/55.pdf (дата звернення: 14.10.2025).

32. Хрип'юк В. І., Ковальова В. Ю. Проблеми питання якості аудиторських послуг. Економіка та суспільство. 2022. № 44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-51> (дата звернення: 14.10.2025).
33. Чвертко Л. А., Пуголовко І. С. Виклики для функції податкового менеджменту в умовах цифрової трансформації. Економіка та суспільство. 2023. № 55. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-99> (дата звернення: 14.10.2025).
34. Чвертко Л. А., Пуголовко І. С. Управління податковими ризиками підприємства через інструмент страхування. Економічний простір. 2024. № 189. С. 213-218. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-38> (дата звернення: 14.10.2025).
35. Шавріна Ю. В., Слюніна Т. Л. Аудит фінансових результатів підприємства. БізнесІнформ. 2024. № 6. С. 308-314. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-6_0-pages-308_314.pdf (дата звернення: 14.10.2025).
36. Шевцова С. В. Аудир розрахунків з бюджетом з податку на доходи. Вісник Університету «Україна». 2022. № 6 (33). URL: <https://economics.com.ua/s101-audit-rozrahunkiv-z-byudjetom-z-podatku-na-dohodi> (дата звернення: 14.10.2025).
37. Шпиталь О. Аналіз нормативно-правових документів з внутрішнього аудиту. Social Development and Security. 2025 № 15 (2). С. 281-294. URL: <https://share.google/IUyjkyqxjesHzKTkO> (дата звернення: 14.10.2025).
38. Blockchain and the Future of Public Administration: Case Study of Estonia. Brussels: EU Publications, 2023. URL: https://interoperable-europe.ec.europa.eu/sites/default/files/inline-files/DPA_Factsheets_2022_Estonia_vFinal_0.pdf (дата звернення: 24.10.2025).
39. Cooper R., Robson K. Accounting, Professions and Regulation: Locating the Sites of Professionalization. Accounting Organizations and Society. 2005. № 31 (4). Р. 415-444. URL: https://www.researchgate.net/publication/223432200_Accounting_Professions_and

Regulation Locating the Sites of Professionalization

(дата звернення:

14.10.2025).

40. Digital Tax Administration: Global Practices and Lessons Learned. Washington, D.C.: World Bank, 2022. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099448206302236597/pdf/IDU0e1ffd10c0c208047a30926c08259ec3064e4.pdf> (дата звернення: 24.10.2025).

41. Digital Transformation of Tax Administration in the EU. Brussels: EC Publications, 2023. URL: https://commission.europa.eu/projects/digital-transformation-tax-administration_en (дата звернення: 24.10.2025).

42. Digital Transformation of Tax Administrations: Case Studies from Europe and Central Asia. Washington, D.C.: World Bank, 2023. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099448206302236597/pdf/IDU0e1ffd10c0c208047a30926c08259ec3064e4.pdf> (дата звернення: 24.10.2025).

43. Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council on statutory audits of annual accounts and consolidated accounts. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32006L0043> (дата звернення: 14.10.2025).

44. International Standards on Auditing (ISA 315, ISA 330). International Federation of Accountants. URL: <https://www.ifac.org> (дата звернення: 14.10.2025).

45. OECD. Tax Administration 2023: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies. Paris: OECD Publishing, 2023. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/09/tax-administration-2023_87655bc9/900b6382-en.pdf (дата звернення: 14.10.2025).

46. PwC. The Future of Tax Audit: Data Analytics and AI in Tax Control. 2024. URL: <https://www.pwc.com/ua/en/survey/2025/tax-2025.html> (дата звернення: 24.10.2025).

47. Tax Administration 2023: Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies. Paris: OECD Publishing, 2023. URL: <https://www.oecd.org/tax/tax-administration-2023.htm> (дата звернення: 24.10.2025).

48. Tax Analytics and Risk Management: Rethinking the Future of Tax Audit. Deloitte, 2025. URL: <https://www.deloitte.com/global/en/services/tax/research/tax-transformation-trends.html> (дата звернення: 24.10.2025).

49. The Future of Digital Tax: How Technology is Transforming Tax Administration. KPMG, 2024. URL: <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2024/01/future-of-digital-tax.html> (дата звернення: 24.10.2025).

50. Zaicéanu A-M., Hlaciuc E., Lucan A. Methods for Risk Identification and Assessment in Financial Auditing. Procedia Economics and Finance. 2015. № 32 (4). P. 595-602. URL: https://www.researchgate.net/publication/289992861_Methods_for_Risk_Identification_and_Assessment_in_Financial_Auditing (дата звернення: 14.10.2025).

51. Zebda A., Cargile B., Christ M., Christ R. Evaluating audit decision models: A methodological perspective. Managerial Finance. 1996. № 22 (11). P. 54-83. URL: https://www.researchgate.net/publication/235302130_Evaluating_audit_decision_models_A_methodological_perspective (дата звернення: 14.10.2025)